

Trương Công Tùng

Khu vườn
lạc hướng...

Hơi thở
chiêm bao

The Disoriented Garden...
A Breath of Dream

12/12/2023 - 08/03/2024

SÀN ART

Han Nefkens
Foundation

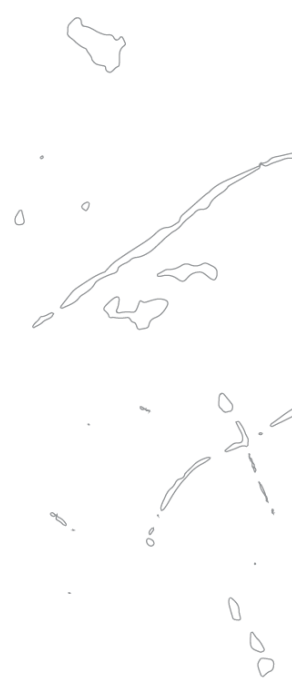
SÀN ART

Với sự hỗ trợ từ **Han Nefkens
Foundation** & Quỹ Sản xuất Video
Art Đông Nam Á của Han Nefkens
Foundation

With the support of the **Han Nefkens
Foundation** & the Han Nefkens
Foundation - Southeast Asia Video Art
Production Grant

12.12.2023 - 08.03.2024

Thứ 3 (Tuesday) - Thứ 7 (Saturday),
11:00 - 18:00

Trương Công Tung

Khu vườn
lạc hướng...

Hơi thở

chiêm bao

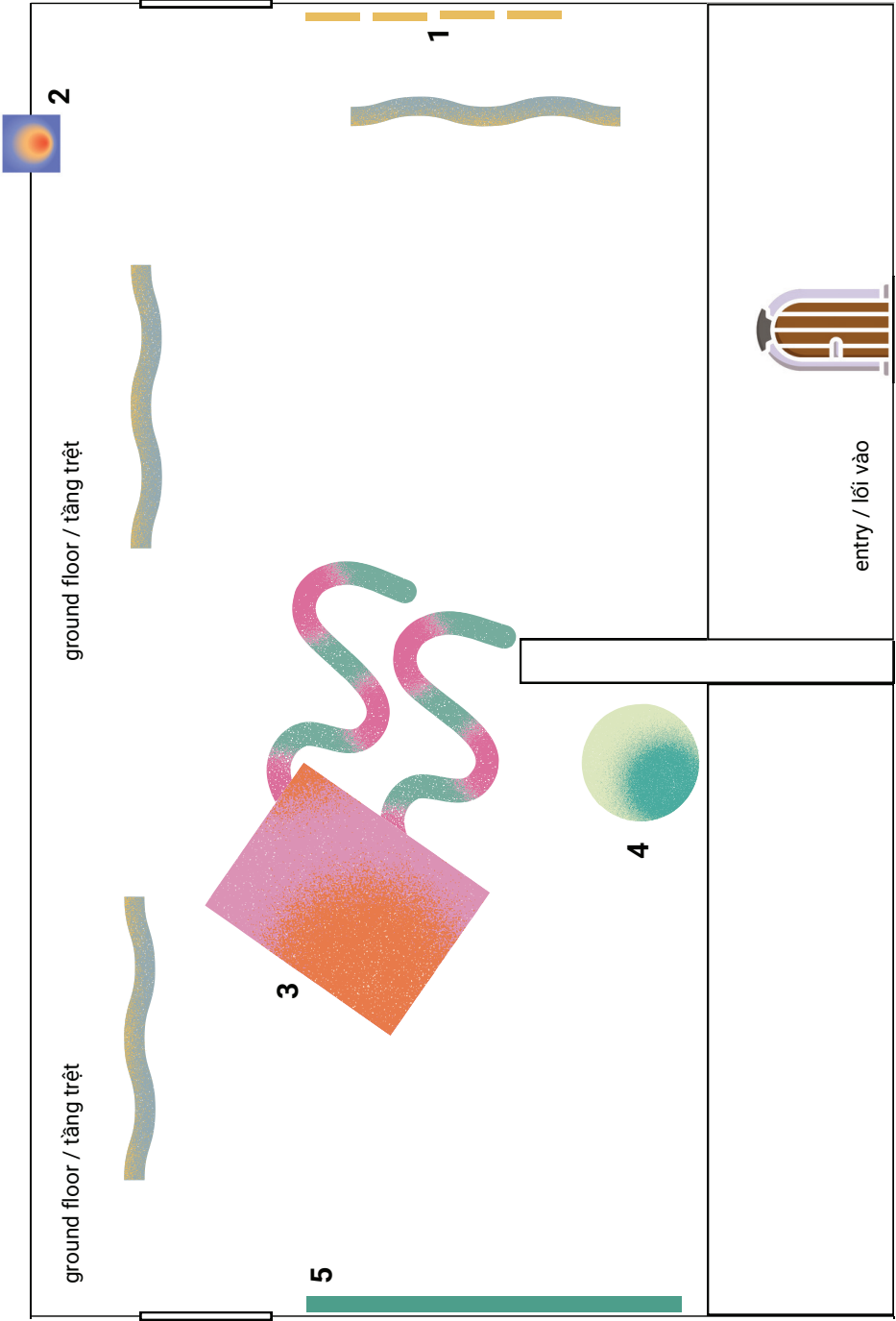
The Disoriented Garden...
A Breath of Dream

12/12/2023 - 08/03/2024

GIỚI THIỆU - Mary Lou David	(08 - 25)
MÙA TRĂNG THEO TRƯỞNG CÔNG TÙNG, VÀI KHÚC ÂM CA - Quyên Nguyễn-Hoàng	(28 - 29)
GIÊU HẠT NGOẠI CẢNH - KHAI TÂM NỘI CẢNH: TRƯỞNG CÔNG TÙNG VÀ KHU VƯỜN CỦA NHỮNG HUỖN ẢO THẾ TỤC - Dương Mạnh Hùng	(30 - 43)
HỢP HỒN - Arlette Quỳnh-Anh Trần	(44 - 45)
AI MỒ CÔI RỒI MỚI BIẾT QUÝ - Lời bài hát dân ca Mông	(46 - 49)
TRĂNG VÀ ĐOM ĐÓM - Linh San	(50 - 53)
CHẤT HIỆN THỰC VÀ TÍNH LAI HỢP TRONG KHU VƯỜN LẠC HƯƠNG... HỜI THỎ CHIÊM BAO (2023) - Nguyễn Đình Tôn Nữ	(54 - 61)
ĐỨA CON VÀ VỊ THẦN - Trương Quế Chi	(62 - 63)
ĐÔI LỜI TỪ NGHỆ SĨ - Trương Công Tùng	(66 - 69)
<hr/>	
Về Trương Công Tùng	(72 - 73)
Về Quỹ Sản xuất Video Art Đông Nam Á của Han Nefkens Foundation	(74 - 75)
Về Han Nefkens Foundation	(74 - 75)
Về Sàn Art	(76 - 77)
Lời cảm ơn	(80 - 81)
Liên hệ	(82 - 83)

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	(08 - 25)
- Mary Lou David	
THE MOON ACCORDING TO TRUONG CONG TUNG, SOME INCANTATION-GHOSTS	(28 - 29)
- Quyen Nguyen-Hoang	
SOWING SEEDS AND OPENING EYES: TRUONG CONG TUNG AND THE GARDEN OF MYTHICAL MUNDANE	(30 - 43)
- Duong Manh Hung	
GRAFTING WRAITH	(44 - 45)
- Arlette Quynh-Anh Tran	
ONLY WHEN ORPHANED, ONE KNOWS HOW TO TREASURE	(46 - 49)
- Lyrics from a Hmong folk song	
THE MOON AND THE FIREFLIES	(50 - 53)
- Linh San	
INDEXICALITY AND HYBRIDITY IN THE DISORIENTED GARDEN...A BREATH OF DREAM (2023)	(54 - 61)
- Nguyen Dinh Ton Nu	
THE CHILD AND THE DIVINE GOD	(62 - 63)
- Truong Que Chi	
SOME WORDS BY THE ARTIST	(66 - 69)
- Truong Cong Tung	
<hr/>	
About Truong Cong Tung	(72 - 73)
About the Han Nefkens Foundation Southeast Asian Video Art Production Grant	(74 - 75)
About the Han Nefkens Foundation	(74 - 75)
About Sàn Art	(76 - 77)
A thank you note	(80 - 81)
Contact	(82 - 83)

- 1 / Khi thời gian trôi qua những cái bóng ...**
As time passes through shadows ...
 2023 – đang tiếp diễn | 2023 - ongoing
 Sơn mài trên đất nung | Lacquer on terracotta
 Kích thước | Dimensions: 30 x 30 (cm) mỗi bức | 1 piece
 18 tranh | 18 paintings
- 2 / chuyển di**
transference
 2023
 Site-specific installation | Sắp đặt biệt vị cho không gian
 20 (cm) đường kính | diameter for Sàn Art
 Kích thước có thể thay đổi tùy theo không gian Dimension
 could be changed according to site
- 3 / Khu vườn lạc hướng... Hơi thở chiêm bao**
The Disoriented Garden... A Breath of Dream
 2023 – đang tiếp diễn | 2023 - ongoing
 Sắp đặt đa phương tiện, gồm: video, điêu khắc, một dự án hợp
 tác giữa con người, máy móc, cây cỏ, sâu bọ, ánh sáng, bóng
 tối, đất, đá, nước, gió, mưa, những linh hồn...
 Mixed media installation, including: video, sculpture, a joint
 project between humans, machinery, plants, insects, light, dark,
 soil, stone, water, rain, and
 the souls...
 video 1 kênh (âm thanh, màu) | 1-channel video (sound, color)
 Kích thước thay đổi theo không gian thời gian | Variable
 dimensions depending on time and space
- 4 / Trong gió trên trời trong vườn... Những cái bóng ở ngoài kia**
In the wind up the sky in the garden... Shadows out there
 2023 – đang tiếp diễn | 2023 - ongoing
 Sơn mài trên gỗ, bụi, khung sắt, mica | Lacquer on wood, dust,
 metal frame, mica
 Sắp đặt tương tác theo không gian | Spatial installation Kích
 thước | Dimensions: 80 x 80 (cm)
- 5 / Trạng thái đi vắng... Con diên đi qua #1**
The state of absence... Euphoria in passing #1
 2023 – đang tiếp diễn | 2023 - ongoing
 Chất liệu: Gỗ, đá sỏi, nhựa cây, tro bụi, tóc, tơ tằm, thời gian,
 không gian... Medium: wood, pebbles, sap, ashes and dust, hair,
 silkworm cocoons, time, space...
 Kích thước thay đổi theo không gian thời gian | Variable
 dimensions depending on time and space

Bởi tác phẩm có thể được nhìn ngắm như một thư viện sống, một chốn mà ta sẽ tìm thấy nhiều ngõ vào và đọc dưới nhiều lăng kính khác nhau, chúng tôi hy vọng cuốn sách này sẽ tiếp nối tinh thần phóng khoáng ấy thông qua việc gom góp phản hồi dưới nhiều hình thức và quan điểm từ bạn bè nghệ sĩ.

Since the artwork can be observed as a living library, one that can be entered through multiple pathways and read through different lenses, we believe this booklet should also retain this amorphous spirit by including the different contributions and perspectives of our artistic community.

GIỚI THIỆU

- Mary Lou David

Sàn Art hân hạnh giới thiệu *"Khu Vườn Lạc Hướng... Hơi Thở Chiêm Bao"*, một tác phẩm sắp đặt đa phương tiện của nghệ sĩ Trương Công Tùng với sự hỗ trợ của Han Nefkens Foundation. Tác phẩm sắp đặt bao gồm một tác phẩm hình ảnh chuyển động mới song hành cùng tranh sơn mài và các yếu tố điêu khắc, khởi niệm từ khu vườn cổ kính, hoang dã như một vùng đất màu mỡ nuôi dưỡng những lịch sử và tự sự đa nguyên, những xô đẩy thời gian, những thực thể người và không phải người. Tất thảy cùng in vết trong không gian hư cấu này, một chân dung trừu tượng của Tây Nguyên.

Với một cộng đồng nghệ thuật tương đối nhỏ và gần gũi như chúng ta, tầm quan trọng của dự án này nên được nêu ra ở nhiều cấp độ khác nhau. Một thập kỷ trước, chàng trai trẻ Trương Công Tùng là một trong những nghệ sĩ đầu tiên tham gia Phòng thí nghiệm Sàn Art, cùng với hai nghệ sĩ cũng đang ở chặng đường đầu là Nguyễn Thị Thanh Mai và Tuấn Mami. Kể từ lúc đó, mỗi nghệ sĩ đều đã có những đóng góp nghệ thuật quan trọng thông qua các dự án cộng đồng làm việc với địa phương, và thông qua việc phát triển các thực hành đa ngành trong nước.¹ Video là một mối liên kết khác. Video là cú huých dẫn đến tác phẩm sắp đặt này, nhưng nhiều thành viên trong tổ chức chúng tôi đã dây dưa với video từ năm 2007 khi các nghệ sĩ Việt Nam hồi hương sáng lập ra Sàn Art. Bằng tiếng nói của mình, họ đã đem về đây một thứ ngôn ngữ xoay quanh phương tiện này.² Đến nay, phương tiện video vẫn làm đội ngũ giám tuyển hiện tại rung rinh, yêu chiều từ những màn hình xanh và gu thẩm mỹ art-house cho đến các tác phẩm tài liệu có mối quan tâm xã hội.

Thế giới hình ảnh chuyển động — từ điện ảnh đến nghệ thuật video — vẫn còn bị kim kẹp ở Việt Nam, và vì thế cần được tiếp tục hỗ trợ và nuôi dưỡng. Quỹ tài trợ sản xuất video Đông Nam Á ra đời năm 2023, quy tụ Sàn Art (Việt Nam), Dự án nghệ thuật Sa Sa (Campuchia), Trung tâm nghệ thuật Jim Thompson (Thái Lan), Museion (Ý), Bảo tàng nghệ thuật Busan (Hàn Quốc), Quỹ nghệ thuật Prameya (Ấn Độ) và Quỹ Han Nefkens (Tây Ban Nha và Hà Lan), với mong muốn huy động sự hỗ trợ, công nhận cũng như chú ý cho hoạt động sản xuất, phổ biến nghệ thuật video trong khu vực. Dù Quỹ tài trợ chưa tập trung giải quyết thực trạng thiếu tự chủ trong việc trình chiếu phim, hay sự vắng bóng của phân ngành liên quan đến new media trong giáo dục nghệ thuật, hay việc thiếu các bộ sưu tập lớn dành cho hình ảnh chuyển động trong nước, nhưng dù sao đây cũng là một bước đi đúng hướng.

(1) Ngoài sự kết nối với Tây Nguyên thông qua hoạt động nghệ thuật cá nhân, Trương Công Tùng còn là thành viên của collective Art Labor với nhiều dự án cùng với cộng đồng Jrai góp phần nâng cao nhận thức về nghệ thủ công, tin ngưỡng và lịch sử của dân tộc thiểu số này. Bên cạnh đó, một trong những cái tên được nhắc đến ở đây là Tuấn Mami, người sáng lập Á Space và thành viên của Nhà Sàn collective. Gần đây anh đã phát triển Vườn Việt Di Cư Tại Đức, một dự án sắp đặt đang diễn ra và đề cao sự tham gia của người xem, vừa thúc đẩy sự kết nối giữa những người nhập cư Việt Nam vừa khơi dậy những lịch sử của họ. Nguyễn Thị Thanh Mai đã sử dụng tiếng nói và thực hành của chị để vận động cho các cộng đồng bị lề hóa và lãng quên, chẳng hạn như người Việt Nam vô tịch ở Hồ Tonlé Sap trong tác phẩm Ngày qua ngày (2013-2014).

(2) Cụ thể: Phunam Thuc Ha, Tuan Andrew Nguyen, Tiffany Chung, Dinh Q. Lê là những cái tên đều được biết đến với thực hành video, cũng như các trình hiện phim-ảnh chất lượng cao.

INTRODUCTION

- Mary Lou David

Sàn Art is pleased to introduce *"The Disoriented Garden... A Breath of Dream"*, a multimedia installation by artist Truong Cong Tung created with the support of the Han Nefkens Foundation. Presenting a newly produced moving-image piece alongside lacquer paintings and sculptural elements, the installation takes inspiration from the ancient, untamed garden as a fertile ground for co-existing (his)stories, temporalities, human and non-human entities, each imprinted in this fictitious space, an abstracted portrait of the Central Highlands.

In our relatively small and connected art community, it is important to point out the significance of this project on various levels. A decade ago, a young Truong Cong Tung was one of the first artists to join Sàn Art Laboratory, alongside emerging artists Nguyen Thi Thanh Mai and Tuan Mami, each who have since made important artistic contributions through locally engaged community projects and the advancement of multidisciplinary practices in the country. ¹ Video is another connecting thread. It was the initial impulse behind the current installation, but its relationship to the various members of our organisation dates back to 2007 as Sàn Art was founded by Vietnamese returnee artists who brought with them their language of the media. ² Still today, it resonates with the current curatorial team, from their penchant for green screen and art-house aesthetics to socially conscious documentary works.

Considering that the world of moving-image — from cinema to video art — remains stunted in Vietnam, it is one that needs continued support and nurturing. Launched in 2023, the Southeast Asian Video Production Grant — bringing together Sàn Art (Vietnam), Sa Sa Art Projects (Cambodia), the Jim Thompson Art Center (Thailand), Museion (Italy), Busan Museum of Art (South Korea), Prameya Art Foundation (India) and the Han Nefkens Foundation (Spain & Netherlands) — hopes to create support and recognition for regional video art, solidifying its production and dissemination. It does not take into account the lack of autonomy in cinema showcases, of new media-related departments in art education, or the absence of strong moving-image collections in the country, but it is a step in the right direction.

(1) *Aside from his own artistic engagement with the Central Highlands, Truong Cong Tung is also part of the collective Art Labor, whose various projects with the Jrai communities have brought awareness to the artisanal crafts, beliefs and histories of this ethnic minority. Also mentioned here is a founder of Á Space and member of Nhà Sàn collective, Tuan Mami, who recently developed Vietnamese Immigrating Garden, an ongoing and participatory installation fostering connection between Vietnamese immigrants while also unearthing their histories. Nguyen Thi Thanh Mai has used her platform to advocate for marginalised, and often forgotten, communities such as the undocumented ethnic Vietnamese of the Tonlé Sap Lake featured in Day by Day (2013-2014).*

(2) *Namely Phunam Thuc Ha, Tuan Andrew Nguyen, Tiffany Chung, Dinh Q. Lê, all known for their use of video in their practice and their high-quality cinematographic presentation.*

Khách tham quan triển lãm có thể tiếp cận theo từng tác phẩm riêng lẻ hoặc theo tổng thể qua các lăng kính khác nhau: nhân học, thi ca, lịch sử, sinh thái và mơ mộng. Những đốm sáng trong video (linh hồn? ý thức của chúng ta? mặt định trong máy ảnh?), côn trùng, tiếng rừng, bầu nhạc, ngọn cỏ, thác nước, xác thú nhồi, tạo hình trừu tượng trên bề mặt sơn mài, thực vật sống, vòng hoa cưới, tất cả cùng luân phiên hát thoại để diễn xướng lại một vùng đất. Cuộc diễn thoại này xảy ra trong các mặt phẳng video khác nhau, giữa các tác phẩm nghệ thuật trong các phạm vi phòng trưng bày và thậm chí rộng hơn là trong phạm vi studio của nghệ sĩ. Giống như một khu vườn để xum xuê dễ héo úa, tất cả những yếu tố này góp mặt trong thực hành của Trương Công Tùng, ẩn hiện trong không gian làm việc của anh, thi thoảng lại đan kết với nhau như nắm trên cây để sinh nở những hình thái tác phẩm mới. Cho dù tiêu đề của sắp đặt âm chỉ đến những cơ thể phù du của ta, đến khả năng kể chuyện của trái đất, hay đến thứ vũ khí sinh hoá diệt cò khốc liệt dùng trong chiến tranh mà vùng đất này đã phải chịu đựng, thì chủ đề nào cũng có chỗ đứng riêng.³ Mỗi thực trạng của vùng đất này tồn tại trong một buồng vang, trong đó nhiều quá khứ và hiện tại chồng đè lên nhau và tạo thành các địa tầng trong cùng một lòng đất.

*Trong xưởng nghệ sĩ, các tác phẩm hòa thân trong hình thái mới và khu vườn được khám phá.
- Hình ảnh do nghệ sĩ cung cấp*

- (3) Ở đây đang nói đến nhan đề ban đầu của dự án: "bụi đường mòn". Từ câu Kinh thánh "Bỏ Người sinh ra từ cát bụi trở về với cát bụi" đến niềm tin về cốt lõi vũ trụ của người Jrai: sau khi chết đi chúng ta luôn hoá thân về với môi trường (như được trình bày trong dự án 'Jrai Dew' của Art Labor). Tiêu đề này cũng gợi nhớ đến các kỹ thuật săn bắn cổ, đòi hỏi ta phải đọc kĩ dấu vết để lại trên đá và mặt đất để lần theo hay trốn khỏi con vật. Tuy nhiên sau khi nhận được những dòng tâm tư của nghệ sĩ, tôi nhận ra còn có một ý nghĩa khác. "Nhiệm vụ bụi đường mòn" là một mặt danh khác cho các hoạt động thả hàng triệu gallon chất độc da cam bởi quân đội Hoa Kỳ nhằm tiêu diệt thảm thực vật và lửa quân kháng chiến ra khỏi nơi ẩn náu. Mặc dù loại chất này khi ấy được khẳng định không gây hậu quả gì cho tính mạng con người, nó đã gây ra những bạo lực và sang chấn không ngờ bất nào tả hết được ở đỉnh điểm của cuộc chiến. Đồng thời nó cũng để lại những hậu quả vĩnh viễn, của sẹo trên cả tâm lý con người lẫn cả hệ sinh thái, bao gồm sự thâm thấu của hòa chất vào nguồn nước và đất.

Visitors can approach the individual artworks or the overall installation through different lenses: the anthropological, the poetic, the historic, the ecological and the dreamt. Spots of light in the video (spirits? our consciousness? a default with the camera?), insects, forest sounds, musical gourds, grass, cascades, animal taxidermy, abstract shapes on the surface of lacquer, living plants, beaded garlands are interlocutors in an epic retelling of a land. This conversation happens within the different planes of video, between the artworks within the gallery walls and, even more broadly, within the artist's studio. Like in a garden susceptible to growth and decay, all these elements inform Truong Cong Tung's practice, appearing and disappearing in his working space, and at times conjoining like fungi on trees to create new morphologies of artworks. Whether the title alludes to our own ephemeral organisms, the earth's capacity for storytelling, or the devastating herbicidal warfare the land has endured, none attempt to overpower the other. ³ Each reality of this land exists in an echo chamber of superimposing pasts and presents, forming different strata of soil within the same earth.

New morphologies of artworks and explorations of the garden within the artist's studio.
- Courtesy of the artist.

(3) Referring here to the original alternative title of the project, "the trail dust". From the biblical "For you are dust, and to dust you shall return" to the Jrai's cosmogenic belief that we evaporate back into the environment upon our death (as presented in Art Labor's project 'Jrai Dew'). The title is also reminiscent of ancient hunting techniques requiring us to carefully read the signs and imprints left on rock and soil in order to trace our prey or escape it. But after receiving the artist's statement, I realised there was another meaning. "Trail dust mission" was another codename for the US military operations unleashing millions of gallons of Agent Orange in an attempt to remove vegetation and force resistance out of hiding. This vapour — claiming to bear no consequences on human life — caused unspeakable violence and trauma at the height of conflict. But it has also left an imprint on both human psyche and the ecosystem, including in the permeation of the chemicals in water and soil, as a lasting consequence.

Trong những yếu tố hình ảnh ở đây, video là phần mới được bổ sung gần đây nhất và trong năm 2024 nó cũng sẽ là yếu tố được du hành xuyên suốt đến cả sáu kinh viện nổi trên. Video bao gồm nhiều cảnh không liên quan đến nhau cả về tâm trạng lẫn thẩm mỹ, cũng không được liên kết bởi mạch tự sự nào ngoại trừ chúng được quay ở nhiều vùng khác nhau của Tây Nguyên.

*Các mặt khác nhau của
Khu vườn lạc hướng...
Hỏi thờ chiêm bao (2023).*

vàng hoa vàng đỏ kết vòng quanh trán,
with wreaths of red and yellow blooms donning our forehead

Of the present visual elements, the video is the latest addition and the common denominator that will travel to the six aforementioned institutions in 2024. It is composed of various scenes unrelated to one another in mood or aesthetic with no traditional narrative linking them together besides being filmed in different parts of the Central Highlands.

*The different planes of The Disoriented Garden...
A Breath of Dream (2023)*

Tuy vậy, thông qua việc gán ghép những khung-cảnh này lại với nhau, nghệ sĩ đã tạo ra một không gian thiên định, một tâm thức mơ, giúp ta tìm và hiểu những mảnh thực trạng hợp thành vùng đất này.⁴ Nhớ năm 2010, giám tuyển kiêm cây viết David Teh đã đề xuất rằng một trong những điểm đặc biệt của nghệ thuật video ở Đông Nam Á là khả năng vươn ra khỏi phạm trù hình ảnh bằng cách tìm đến các tổng phổ tự sự trong truyền thống dân gian, chẳng hạn như dẫn truyền tinh thần "mượn xác" và văn hóa truyền khẩu, từ đó niu giữ một dạng kết nối xã hội với người xem. Quan sát này dường như rất phù hợp với Trương Công Tùng bởi các tác phẩm video đầy chiêm nghiệm của anh thường tránh kể chuyện trực tiếp và thay vào đó lấp đầy màn hình bằng thơ ca, ẩn dụ, ngụ ngôn và những ý thức ngầm. Bài luận của Teh đề xuất thêm rằng động lực đằng sau nghệ thuật video ở Đông Nam Á thường liên quan đến chủ nghĩa độc tài và chiến lược sử dụng phim ảnh trong việc phát tán những tự sự bá quyền. Nếu đúng là vậy, thi sự khước từ của *Khu Vườn Lạc Hướng... Hơi Thở Chiêm Bao* trước nội dung tự sự truyền thống và bỏ mặc lối diễn đạt phim đơn thuần dường như là một biến thể thú vị của xu hướng này.⁵

Hành trình của một cục đất (2013) với khoảnh khắc hát karaoke.
- Hình ảnh do nghệ sĩ cung cấp.

Journey of a Piece of Soil (2013) featuring a karaoke moment.
- Courtesy of the artist.

(4) Không phải giấc mơ, cũng không mô phỏng lại giấc mơ. Tâm thức mơ tạo ra một trạng thái giống như đang mơ, cho phép trạng thái thiên định chạm vào ký ức cá nhân và tập thể của chúng ta. Simon William Dickson, 'The Oneiric Imagination Exploring the Interrelationship between the Dreamlike and the Poetic in Contemporary Documentary Film', luận án tiến sĩ tại Queen Mary, University of London, tháng 1 năm 2019 (tải về từ internet vào ngày 10 tháng 11 năm 2023).

(5) David Teh, 'Poetic Walking Across Mobile Boundaries: Contemporary Southeast Asian Narratives in the Work of Trinh T. Minh-ha and Apichatpong Weerasethakul', Video: an art, a history, 1965-2010, danh mục triển lãm (Singapore: Singapore Art Museum, 2011), tr.30 -31.

Yet by assembling these imagescapes together, the artist manages to create a meditative space — a dream mode — that allows us to navigate and understand the various realities of this territory ⁴ Back in 2010, curator and writer David Teh suggested that one of the peculiarities of Southeast Asian video art was its capacity to go beyond the visual realm by tapping into the narrative codes of folk traditions such as the channelling of mediumship and oral storytelling, thus preserving a form of social connection with viewers. This feels particularly relevant for Truong Cong Tung, whose contemplative video work often eludes direct storytelling but instead fills our screens with poetry, with metaphors, allegories, and unspoken understandings. Teh's essay further proposed how the impetus behind regional video art has often been in relation to authoritarianism and its use of film to disseminate master narratives. If this is the case, then *The Disoriented Garden...A Breath of Dream's* refusal to settle for traditional narrative content or a singular filmic mode feels like an interesting adaptation of this tendency. ⁵

Ở một nơi khác bên kia sông (2013-2014) với ban nhạc diễu hành truyền thống.
- Hình ảnh do nghệ sĩ cung cấp.

Another place across the river (2013-2014) with its traditional marching band.
- Courtesy of the artist.

- (4) *Neither dream nor a replica of a dream. The dream mode creates a state like a dream, one that allows a meditative state to tap into our personal and collective memories. Simon William Dickson, 'The Oneiric Imagination Exploring the Interrelationship between the Dreamlike and the Poetic in Contemporary Documentary Film', doctoral thesis submitted at Queen Mary, University of London, January 2019 (downloaded, November 10, 2023).*
- (5) *David Teh, 'Recalibrating Media: three theses on video and media art in Southeast Asia', Video: an art, a history, 1965-2010, exhibition catalogue, (Singapore: Singapore Art Museum, 2011), pp.30-31.*

*Thế năng trong tinh trừu tượng và ẩn dụ trong tác phẩm của Trương Công Tùng, Một tấm rèm cửa không ngừng biến chuyển đứng thay cho một chân dung, một chiêm nghiệm về miền đất và con người, Long Long Legacies (2021- đang tiếp diễn), rèm cửa làm từ cao su, cà phê, hạt điều và gỗ rừng Tây Nguyên Việt Nam.
- Hình ảnh do nghệ sĩ cung cấp.*

Trong một số khung hình, thiên nhiên xuất hiện như một vùng đất hoang sơ tiền hiện đại, chưa bị ai xung lĩnh thổ. Nhưng ta cũng biết, vô vàn biến thể của chủ nghĩa thuộc địa đã giàng xé thiên nhiên, khiến phong tục, tín ngưỡng và mối quan hệ giữa thiên nhiên với con người bị thay đổi và lãng quên. Ngày nay, khu vực này đã trở thành công trường sản xuất hàng loạt gỗ thương mại và nông sản. Những loài cây vốn được cộng đồng bản địa coi là thiêng liêng bị thay thế bởi những cánh rừng trồng lên chỉ để bán, và những ngọn đồi một thời um tùm giờ đã giàng đầy những mẩu cà phê và vườn tiêu được chăm tia bóng lưỡng.

Nhưng chỉ cần lùi ra khỏi bối cảnh Tây Nguyên một bước, ta lại thấy câu chuyện này lặp đi lặp lại khắp nơi, hiển nhiên. Khi biến đổi khí hậu buộc con người và động vật phải di dời, thì những thứ nhỏ nhất, dù vật chất hay vô hình, cũng chuyển dịch. Từ mầm cây đến tinh thần, chúng di cư và bén rễ ở những môi trường xa lạ trong khi những thứ khác biến mất không thể cứu vãn. Cát ngang những làn ranh hữu hình lẫn vô hình, sự vượt biên này làm tôi nhớ đến một bài tiểu luận của Yu Weiyang nói về khả năng của phim ảnh và nghệ thuật kể chuyện trong việc tạo ra cuộc "đạo bước thơ" (poetic walking), một chuyển động mang tiềm năng khai quật những thứ bị chôn vùi hoặc vô hình, cho phép những thứ đã biến mất vẫn được sống ở đó, trên mặt đất và trong ký ức của người đời.

*Capacity for abstraction and metaphor in Truong Cong Tung's work. A constantly morphing beaded curtain that stands as a portrait and meditation of a land and its people. Long Long Legacies (2021-ongoing), beaded curtain made from rubber, coffee, cashew and forest tree wood of the central highlands of Vietnam.
- Courtesy of the artist.*

In some shots, nature appears as an unspoilt, pre-modern land not yet claimed as territory. But as we know, it has endured colonisations of many kinds, causing our customs, beliefs and relationship to nature to change, to be forgotten. Nowadays the area has become the site for the mass production of commercial wood and agricultural produce, with trees deemed sacred by indigenous communities replaced with those that have become a commodity, and once-luxuriant hills now adorned with the manicured capes of coffee and pepper plantations.

But if we step back from the context of the Central Highlands, it is of course a story that repeats itself everywhere. As climate change forces humans and fauna to relocate, so do the smallest material and intangible things. From seedlings to spirituality, they migrate and take root in unfamiliar environments while others inevitably disappear. This crossing of both real and invisible borders reminds me of an essay by Yu Weiyang discussing the capacity for filmmaking and storytelling to generate "poetic walking," movement that will excavate what is buried or invisible, allowing those who have disappeared to still live on the land and in the memories of others.

Một phiên bản khác của khu vườn tại Institute of Contemporary Art Los Angeles (2023).

- Hình ảnh do nghệ sĩ cung cấp.

Another iteration of the garden, this time at the Institute of Contemporary Art Los Angeles (2023).

- Courtesy of the artist.

"Đạo bước thơ giống như những con sóng dạt người xem qua vùng biển tối, chốn vực thăm cuộn xoáy những dòng suy nghĩ con người với cảnh vật lung linh".⁶

Nếu khu vườn của Trương Công Tùng là một kho lưu trữ (vẫn tiếp diễn) của cả tác động do con người tạo ra lẫn các tác động khác (từ quá khứ, từ hiện tại, từ tổ tiên hay từ người còn sống) thì kho lưu trữ này có tiềm năng làm được hai việc. Thứ nhất, nó giống như một lời nhắc nhở trực quan và xúc cảm về những lỗi lầm (vẫn tiếp diễn) của chúng ta, cũng như các hệ thống xã hội ta đã kế thừa sau vô số màn bạo lực mà nạn nhân là cả con người lẫn hệ sinh thái. Nó cũng nhắc ta nhớ rằng dù sao chăng nữa, chúng ta là một quần thể các mạng lưới sống. Và cũng nhớ rằng vĩ mô tác động đến vĩ mô và vĩ mô tác động đến vĩ mô, mỗi quyết định đều ảnh hưởng đến mọi cá thể nhưng cũng càng bện chúng ta chặt hơn vào một lối chung; trái đất. Dẫu rằng công cuộc xông pha thảo gỡ những lịch sử đất, lịch sử lãnh thổ vẫn luôn khó nhằn, nhưng quan sát gián tiếp của người trong cuộc cũng gợi mở lưu vết trong chúng ta. Sau triển lãm ở đây và sau các phiên bản của nó trên khắp thế giới, kho lưu trữ linh động và tác phẩm sắp đặt hữu cơ này sẽ tiếp tục hoá thân và sinh sôi trong tâm trí lẫn trong studio của Trương Công Tùng.

- Mary Lou David

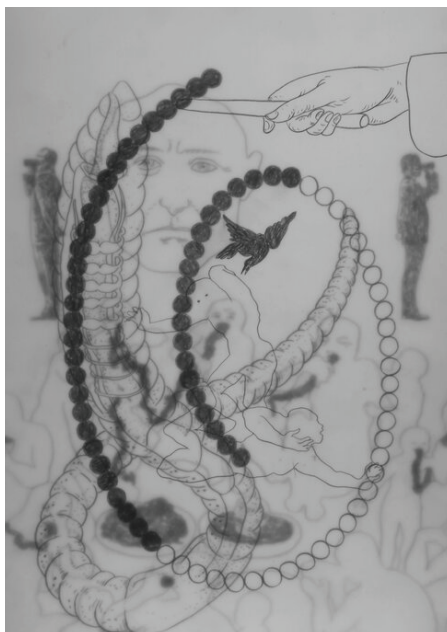
Tất thảy đều đan cài hoà quyện! Các lớp mylar, dấu vết và biểu tượng là yếu tố được lặp đi lặp lại trong tác phẩm của Trương Công Tùng. Từ *Maya within the circle of time* (2015-hiện tại, Taipei Biennial 2016) và *Shadows in the Garden No.10* (2020, bộ sưu tập của Nguyen Art Foundation). - Hình ảnh do nghệ sĩ và Nguyen Art Foundation cung cấp.

(6) Yu Weijing, 'Poetic Walking Across Mobile Boundaries: Contemporary Southeast Asian Narratives in the Work of Trinh T. Minh-ha and Apichatpong Weerasethakul', Dự án Thạc sĩ và Capstones, University of San Francisco, 2020, (<https://repository.usfca.edu/capstone/1010>, truy cập tháng 9 năm 2023).

"Poetic walking is like waves, walking viewers through a dark sea, the abyss of human's swirling thoughts and shimmering landscapes".⁶

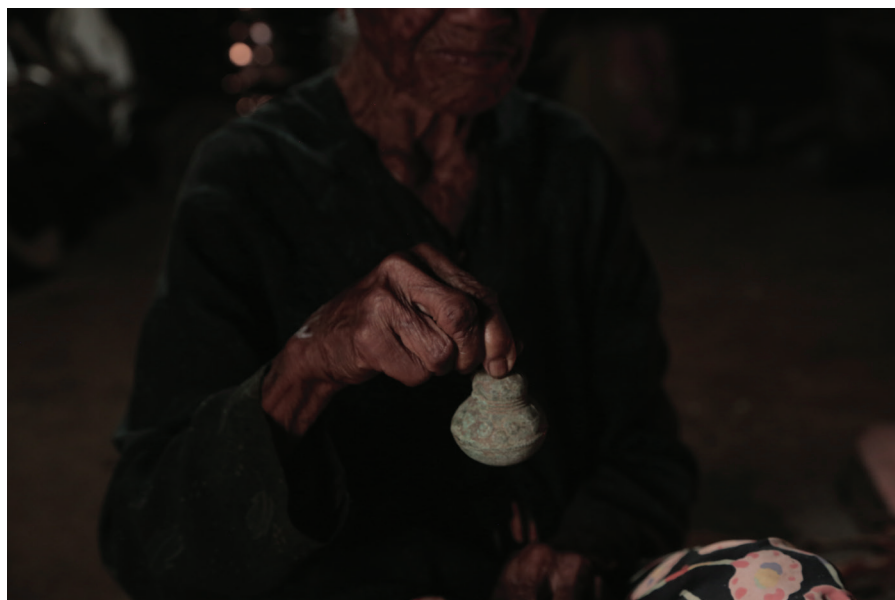
If Truong Cong Tung's garden is an (ongoing) archive of human and non-human forces (past, present, ancestral and living), then this archive has the potential to do two things. It first acts as a visual and emotional reminder of our (also ongoing) errors and inherited social systems through countless chapters of human and ecological violence. It also reminds us how we are a constellation of living networks, for better or worse. How the micro impacts the macro and the macro impacts the micro, with every decision affecting us all but also re-grounding us to one common entity: the earth. While it is still difficult to address these histories of land and territory head-on, the indirect observations of an insider-outsider are also suggestive and leave their imprints on us. And long past this exhibition, and its future editions around the world, this mutable archive and organic artwork-installation will continue to morph and grow in Truong Cong Tung's mind and studio.

- Mary Lou David

Everything is entangled! Layers of mylar, traces and symbols are recurring features in Truong Cong Tung's work. From Maya within the circle of time (2015-present, Taipei Biennial 2016) and Shadows in the Garden No.10 (2020, the Nguyen Art Foundation collection). - Courtesy of the artist and the Nguyen Art Foundation.

(6) Yu Weiyang, 'Poetic Walking Across Mobile Boundaries: Contemporary Southeast Asian Narratives in the Work of Trinh T. Minh-ha and Apichatpong Weerasethakul', *Dự án Thạc sĩ và Capstones*, University of San Francisco, 2020, (<https://repository.usfca.edu/capstone/1010>, truy cập tháng 9 năm 2023).

*Ảnh từ Khu vườn lạc
hương...Hội thơ chiêm bao,
video, 2023.*

*Still from The Disoriented
Garden...A Breath of Dream,
video, 2023.*

MÙA TRĂNG THEO TRƯƠNG CÔNG TÙNG (ĐẮK LẮK), VÀI KHÚC ÂM CA

- Quyên Nguyễn-Hoàng

Trương Công Tùng, Trong Gió - Trên Trời - Trong Vườn... Những Cái Bóng ở Ngoài Kia, sơn mài trên gỗ, 2020-đang tiếp diễn.

Hình ảnh từ nghệ sĩ.

*Hè 2023,
viết cạnh tác phẩm Trong
Gió - Trên Trời - Trong
Vườn... Những Cái Bóng
ở Ngoài Kia của Trương
Công Tùng*

Gió mùa đang lẩn trong bụi dò quanh co cổ quận. những giọt trắng rơi. ngoài kia, trong vườn, mặt sau cửa hoa lá hùng lên như im lặng của đất. hương đêm. những giọt trắng lướt trên cỏ hoang, lẩn xuống đất đỏ của vườn. giọt trắng là những quả cầu óng sâu, những viên châu của lưới trời lưới đất. chúng soi chiếu và đồng thời giấu đi những tầng xương lạnh. người có thấy những mảnh xương ngực mọc lên từ đất. những rung động trắng từ thẳm khuất tầng sâu. từng là mảnh ngực kiêu hãnh của một kiếp chinh phu. mảnh ngực nén hã hùng. mảnh ngực ôm ngưỡng vọng. những giọt trắng rơi. bên kia khu vườn, một đàn thiếu nữ vắng mặt đang hát. họ hát khi sống. họ hát khi chết. những sợi nhạc rộn ràng rỗng rinh, rồi từ từ thiêu đốt. những sợi nhạc khiến người cuồng tâm, đại trí. dần dần người nhịp nhàng nhập một với khúc điệu của hồi phục và đau thương bụi đỏ. bình yên, những u huyền. bình yên, những hỗn độn. trên trời, mây tụ rồi trôi. dưới đất, những tràng cỏ bạc trông thành lắc khế. sương khói của những thế kỷ bay lên từ con lạch vàng, chảy dài qua dài đất vô danh. những vong tiên giấu mặt tiếp tục hát thứ tiếng thanh khiết không ai biết nói. một hơi thở đêm, một khí chiêm bao. không dành riêng ai, không đứng trên đất, không cần trọng tâm. một hư không nhìn thẳng hư không, miên viễn như mộng ảo, như sương sa, như bào ảnh, như mắt loạn, như huyền thuật, như điện chớp. những giọt trắng rơi.

THE MOON ACCORDING TO TRUONG CONG TUNG, SOME INCANTATION-GHOSTS

- Quyên Nguyen-Hoang

Truong Công Tùng, In the Wind—Up the Sky—In the Garden... Shadows Out There, lacquer on wood, 2020-ongoing.

Courtesy of the artist.

*Summer 2023,
written next to the artwork
In the Wind—Up the Sky—
In the Garden...
Shadows Out There by
Truong Công Tùng*

Monsoons are winding into the red dust of the world. moondrops falling. in the garden, flowers, vines and the underside of leaves brighten with the muteness of night, their aromas mixing in the air. moondrops hit the grass then bounce onto the red soil. moondrops are spheres of a deep luster, pearls of a web divine. their shine reveals and reveals the cold layers of bones. can you see bits of a ribcage sprout up from the underground. can you hear its vibrations ringing from below. not long ago it was the chest of a traveling soldier. chest of fright. chest of desire. from the other side of the garden, faceless maidens sing. they sing among the living. they sing among the dead. the music thrills, then it burns. the music deranges your blood. frenzies your mind. you realize you are this beat of recovery and anguish all dusted red. serenely the shadows. serenely the chaos. up high, clouds gather then swim away. down low, silverplumes of grass sway this way and that. vapors of a century float up goldly from the river running across the land. a land without land. a land without end. self-hidden fairies keep singing in a tongue no human speaks. all this breath of night. all this air of dream, calling out to nobody as it rises from no ground. it has no center. a nothing that stares into a nothing, a revelation so empty it is immense as illusions, drowning as dews. foamy as shadows, sudden as lightning, delirious as eyeballs, phantom as magic. moondrops falling.

GIEO HẠT NGOẠI CẢNH - KHAI TÂM NỘI CẢNH: TRƯỞNG CÔNG TÙNG VÀ KHU VƯỜN CỦA NHỮNG HUYỀN ẢO THẾ TỤC

- Dương Mạnh Hùng

Một trong những tên gọi để chỉ khu vườn trong tiếng Latinh là locus amoenus, nghĩa là một nơi thư nhàn, giúp ta với bớt muộn phiền. Từ Kinh thành Cựu ước cho đến cổ thi đời Đường, hình ảnh khu vườn thường hiện hữu như ẩn dụ cho chốn bồng lai tiên cảnh, hay địa đàng trần thế với hoa trái bốn mùa sum suê và chim muông ca hát hài hoà. Đó là nơi con người có thể tìm đến lánh đời, và mọi trật tự đều do đôi bàn tay ta lựa chọn, ấn định, cũng như kiểm soát. Nói cách khác, vườn là nơi thiên nhiên được con người thuần hóa trở thành trợ thủ đắc lực, nhằm vun đắp cho cuộc sống ấm no bền vững. Chẳng thế mà xung quanh rìa khu vườn luôn là những bức tường rào chắn, ngăn cách những gì "thuần hóa" hiền hòa với những gì "hoang dại" tầm tối ở ngoài kia. Công năng bảo toàn và phân định này cũng ngầm vào trong gốc nghĩa của chữ "vườn" trong các ngôn ngữ khác nhau: chữ garden trong tiếng Anh phái sinh từ gốc Latinh hortus gardinus (một khuông đất có tường bao quanh), hay chữ viên (園) trong tiếng Hán, với bộ vi (匚) bao quanh bộ thổ (土).

Vậy thì khu vườn trong mắt người xưa chính là biểu tượng tối thượng cho ham muốn chế ngự thiên nhiên của con người: vườn trở thành không gian huyền nhiệm nơi chúng ta được hoá thân thành đấng toàn năng, có thể hô mưa gọi gió, điều cây khiến cối, dẫn nước bồi đất, vun gốc tía ngọn, bắt sâu chằm cành. Chúng ta đưa vào trong khu vườn những loại thực vật đã trải qua bao đời phối giống lai ghép, ấn định công năng riêng biệt của chúng (cho hoa hay cho quả, khoe sắc hay toả hương, dùng làm thuốc hay gia vị, v.v.), phân bổ chúng thành hàng thành luống dựa trên thẩm mỹ cá nhân. Ngay cả những loài thú có mặt trong vườn cũng đã trải qua một khoảng thời gian cộng sinh và tiến hóa cùng với loài người, từ động vật hoang dã trở thành gia súc gia cầm hay thú cưng nuôi nhốt. Nhìn theo cách ấy, khu vườn trở thành công cụ cho sự kiểm soát và tiết chế--mặt trái đồng xu của trí tưởng tượng.

Tuy nhiên, ở thời điểm hiện tại, khi những đại tự sự về quyền uy và khao khát chiếm lĩnh của con người ngày một trở nên lạc điệu, khi những thông tin về hiện trạng thảm hại và đầy tai ương của thiên nhiên luôn văng vẳng đằng sau suy nghĩ và lựa chọn cuộc sống của chúng ta như một thứ nhạc nền âm ỉ, hình tượng của khu vườn cũng không còn giữ được vẻ tráng lệ thuần nguyên hay niêm luật chặt chẽ như trước. Với Trương Công Tùng, một nghệ sĩ đương đại với thực hành mang tính chiết trung và ẩn dụ, sàng lọc và đúc kết

SOWING SEEDS AND OPENING EYES: TRUONG CONG TUNG AND THE GARDEN OF MYTHICAL MUNDANE

- Duong Manh Hung

One of the many terms that refer to a garden in Latin is *locus amoenus*--a leisurely place that provides us with temporary relief from sorrow. From the Old Testament to classical Tang poetry, the garden has become a metaphor for paradise on Earth, where trees bear fruits throughout the seasons and animals live in harmony. It also alludes to a utopia where humans can escape from mundane chaos, especially when all the elements of a garden can be handpicked, arranged, and controlled by us. In other words, the garden stands in for a nature that has been tamed to bless us with longevity and stability; it symbolizes the desire to dominate and domesticate nature. As thus, the garden is always walled and guarded, preventing the intermingling of the "tamed" and the "wild". This separating function also seeps into the etymology of words that denote "garden" in various languages: the word garden in English came from Latin *hortus gardinus* (a plot of land bordered by walls), or the Chinese ideogram 園, which contains the radical 口, a wall surrounding the radical 土, meaning earth.

Seen through the eyes of our predecessors, the garden becomes the ultimate symbol for human desire to conquer nature: it is transformed into a mythical realm in which we get to play God as we prune the branches, install irrigation systems, and fertilize the soil. We sow the seeds of plants which we have bred and hybridized for many generations for specific functionality: bearing fruits, offering aromatic blooms, or supplying us with medicinal spices. Even the animals allowed into our garden have undergone a period of symbiotic coevolution with humans, from wild animals to domestic cattle or indoor pets. Seen from this angle, we can also see the garden as a tool for subjugation and limitation, a realm that further ingrains the division between natural and artificial, between tamed and wild, between human and nature itself.

Nonetheless, given our contemporary context, where macro-narratives of human's domineering power are increasingly irrelevant, when news of natural catastrophes and environmental degradation loom like ghosts that haunt our everyday decisions, the figure of the garden has also shredded some of its previous romantic mysticism. For Truong Cong Tung, a contemporary artist with an eclectic and metaphoric practice, whose life-reflecting constellation of surreal forms and objects results from his processing of diverse found materials in nature, the garden

đa dạng chất liệu sẵn có qua nhãn quan trừu tượng để tạo ra các tổ hợp hình thái và vật thể siêu nhiên nhằm phản hồi tối thực tại, anh hình dung khu vườn như một miền tưởng tượng tranh tối tranh sáng mà ở đó ẩn chứa những sinh vật kỳ ảo, những ký ức đã rơi vào quên lãng, những chiêm bao mộng mị, những bóng ma nằm sâu nơi tiềm thức, hay những gập gờ vụng trộm dưới hàng cây tầm tối. Triển lãm ở không gian Sàn Art lần này của anh, với tựa đề 'Khu Vườn Lạc Hướng... Hơi Thở Chiêm Bao', lấy một tác phẩm hình ảnh động làm trung tâm cho khu vườn, xoay xung quanh là những tác phẩm tranh sơn mài, sắp đặt đầy tính ứng biến không gian, và những dụng cụ công nông sẵn thấy mà anh thu lượm được trong mỗi chuyến đi điền dã qua những vùng đất khác nhau trên Tây Nguyên--hết thầy đều ẩn hàm những suy tư mộng mị về thời gian, những gì vắng mặt, sự lạc lõng của phận người, và về quang cảnh của một vùng đất giờ đây chỉ còn hiện hữu trong tâm khảm.

Thời gian luôn là nỗi ám ảnh triền miên với Công Tùng, thứ mà anh quan niệm là "nước vô hình," nơi mà "sự sống thế gian chảy trong đó." Hình ảnh và thanh âm của nước do đó luôn ẩn hiện trong tác phẩm hình ảnh động *Khu vườn lạc hướng ... Hơi thở chiêm bao* (2023 - đang tiếp diễn), khi thì tồn tại dưới dạng sóng biển xói mòn rì rào bồi đắp, hay thủy triều dâng lên hạ xuống theo chu kỳ mặt trăng. Ở những phân cảnh khác, nước lại chuyển hoá thành tiếng mưa rả rích, lộp độp chảy dài theo mây trời ồ ạt, hay dòng suối chảy róc rách lưu giữ những khoảng thời gian đã mất của vùng đất. Có khi khác, nước lại lăn dài thành giọt từ trong hốc mắt loài voi rừng, hay trên gò má sạm nâu của bà mẹ Tây Nguyên tóc bạc như cước. Nước, hay thời gian, đối với Tùng cũng muôn hình vạn trạng và khó lòng nắm bắt hay hiểu thấu.

Ta có thể nhận thấy nỗi khắc khoải về thời gian của Tùng qua cách anh luôn suy niệm về ký ức, về những mất mát đổi thay đã chìm xuống đáy con sông thời gian mà anh cố lưu giữ lại trong tác phẩm. Sinh ra và lớn lên ở Tây Nguyên, một vùng đất luôn tồn tại dấu đó trên đường biên của cuộc giằng co giữa uy lực thiên nhiên và bàn tay con người, nghệ sĩ đã phải chứng kiến biết bao thăng trầm của đất bên cạnh những vụn vỡ lần hồi của lòng người. Có lẽ bởi thế mà trong bất cứ chuyến hồi hương nào, anh cũng cố gắng thu lượm mọi thứ mà sức mình cho phép, từ những thứ có sẵn trong thiên nhiên như xác ve sầu, ụ mối, tảng đá, hay gốc cây khô, cho đến những dụng cụ bị con người đào thải như khung vuông nuôi tằm, tấm da trâu, ống nước tưới tiêu, hay gỗ công nghiệp. Anh miệt mài nhặt nhạnh những mảnh vụn ký ức của vùng đất, như muốn chạy đua với thời gian và quá trình phân rã tự nhiên.

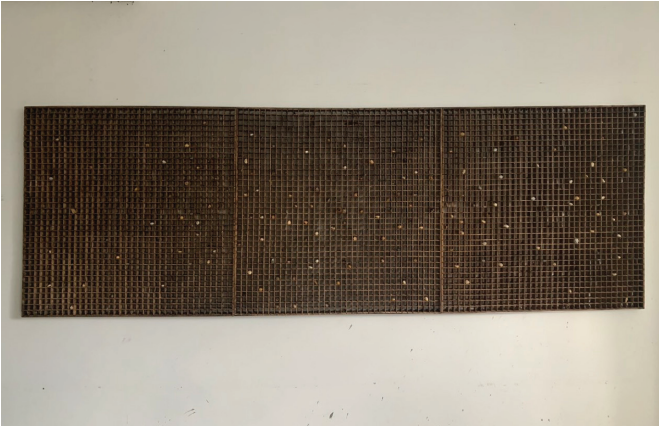
has shifted from an idealistic haven into a chiaroscuro realm that teems with forlorn memories, subconscious phantoms, and discreet encounters under the foliage's complicit darkness. For this exhibition at Sàn Art, 'The Disoriented Garden...A Breath of Dream', the artist has anchored his figurative garden on a moving-image work and surrounded it with diverse media such as lacquer painting, spatially adaptable installation, and industrial found objects that he collected from different field trips to the Central Highlands in Vietnam--all are embedded with haunting thoughts about time, absences, humanity disorientation, and the cartography of a land that exists solely in memories.

Time remains one of Cong Tung's constant obsessions. He defines it as "formless, a stream of water which contains all of life itself." In the homonymous moving-image work, the figure of water is present in the waves kissing the shore, or the ebb and flow of tides that follows the lunar cycle. In other scenes, water can be heard through the drippings of rain or the trickling of rivers that carry lost memories of the land. Alternatively, water figures into strings of tears that roll from the eyes of the elephant, or streak down the sun-scorched cheeks of a silver-haired matriarch. For Tung, water, or time, remains multiform and elusive, escaping any attempt of cohesive understanding.

This temporal contemplation also physically manifests in how Tung is always occupied with memories--eroded and sunk to the bottom of the river of time--in his works. Born into Gia Lai Province in the Central Highlands, a place that is always caught in the middle of a power struggle between humans and nature, the artist had to witness countless tragedies that accentuate the reality of human fragilities. As a result, during every homecoming trip, Tung always attempts to collect everything within his grasp, from natural mementos such as cicada shells, termite mounds, boulders, and tree stumps, to man-made memorabilia such as silkworm cocoonage, buffalo hide, discarded water pipes, and cheap industrial wood. It is almost as if he was persistently racing against time and its natural decomposition, to salvage whatever fragment is left of his childhood land.

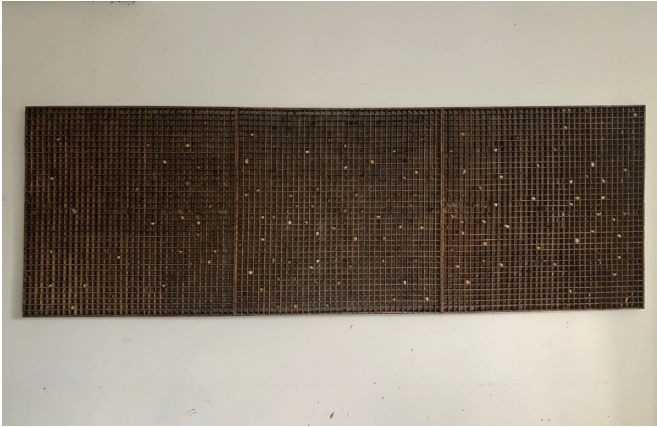
*Trạng thái dĩ vãng... Con diên dĩ qua #1. (2023 -).
Gỗ, đá sỏi, nhựa cây, tro bụi, tóc, tơ tằm, thời gian,
không gian...*

Hình ảnh từ nghệ sĩ.

Ôm ấp những sợi dây ký ức đã không còn bện chặt vào đời sống tinh thần của Tây Nguyên, Tùng móc nối và đặt để chúng vào bối cảnh giả tưởng trong triển lãm – như một nỗ lực có phần vô vọng để trì hoãn và níu giữ trước khi những ký ức này tan biến vào thinh không. Tác phẩm *Trạng thái dĩ vãng... Con diên dĩ qua #1* (2023 - đang tiếp diễn) này sinh từ hình tượng khung vuông nuôi tằm, đại diện cho một thử nghiệm kinh tế giúp xóa đói giảm nghèo ở Tây Nguyên. Những chiếc khung bằng gỗ công nghiệp được đóng thành hình bàn cờ; mỗi ô vuông rộng từng là nơi cư ngụ của một con tằm xe kén. Khi tái sử dụng những khung vuông mà người dân bỏ đi, Công Tùng đã đặt vào các ô vuông những hòn cuội mà anh nhặt nhanh trong rừng hay bên suối. Nhìn trực diện, màu trắng ngà hơi lem đất đỏ của những hòn cuội sáng lên nền nâu nhuộm màu thời gian của khung nuôi tằm, vẽ nên một chòm sao kỳ khôi đan từ ký ức của những con tằm chết yểu trước khi thoát xác. Oái oăm thay, cái chết của chúng lại để phục vụ chính khát vọng đổi đời của người dân Tây Nguyên; sự vắng mặt của chúng trở thành minh chứng thâm lặng cho một vùng đất đỏ nơi thiên nhiên luôn oằn mình dưới những ham muốn của con người.

Đứng giữa những dòng xoáy của mắt mắt đó, người nghệ sĩ không tránh khỏi những phút rối bời, xao động, và lạc hướng. Trong *Khu vườn lạc hướng ... Hơi thở chiêm bao*, ta luôn thấy hiện lên hình ảnh một người với bộ tóc dài bờm xồm che kín mặt mũi, quần áo bạc phéch đầy bụi đất, và đôi dép thất quai—hoàn toàn rũ bỏ những đặc điểm nhận dạng về giới tính, sắc tộc, hay tôn giáo. Hình ảnh người này có chút liên đới tới những vị nhân thần, hay cụ thể là thần rừng Pan với chiếc sừng dê và cây sáo sậy véo von trên môi. Tuy vậy, vị bán thần trong video của Tùng lại chẳng hề điều khiển được thiên nhiên: người cứ thế bước chân lấm lũi, đi tha phương hết từ khu rừng này sang cánh đồng nọ. Có khi người nằm vắt vẹo chơi vơi trên nhánh thân leo, lúc khác lại ôm ấp chiếc khèn làm từ trái bầu khô bên dòng suối. Thanh âm của muôn vạn loại nhạc

*The state of absence...
Euphoria in passing... #1
(2023 - ongoing). Wood,
gravel, tree sap, ash, hair
silk, time, space. ...*

Courtesy of the artist.

These discarded memories of life in Central Highlands are then reborn as artistic material, as Tung interweaves and recontextualizes them in the exhibition space—a somewhat futile attempt to retain them before their eventual dissipation. *The installation The state of absence... Euphoria in passing... #1* (2023 - ongoing) stems from the image of a silkworm cocoonage, which in turn symbolizes the silk industry—one of the many governmental projects to alleviate poverty in Central Highlands. Made from industrial wood, the cocoonage is shaped like a chessboard; each of its squares used to house a single silkworm cocoon. When Cong Tung repurposed these abandoned cocoonages, he randomly placed within the squares a pebble that he collected from the jungle or the river. The ivory, ochre-washed hues of the pebbles scatteredly weave luminous constellations across the time-mottled, earthy brown canvas of the cocoonage, as they allude to the memories about the not-yet-hatched silkworms. Ironically, their untimely death serves to feed the silkworm farmers' unending desire to escape poverty and transform their lives. The silkworms' absence is a silent testimony to nature in the land that constantly bears the brunt for the wishes of mankind.

Standing amidst the spirals of absence, the artist cannot help but feel afflicted, confused, and disoriented. In *The Disoriented garden... A breath of dream...*, one will readily notice a disheveled figure whose face is hidden beneath its long, unkempt hair. Its body is clothed in dusty, faded outfits and strapped sandals, completely devoid of any physical characteristics that reveal its gender, ethnicity, or religion. This human figure somewhat resembles demigods, particularly Pan—the goat-horned deity who guards the forests with his melodious reed flute. However, the demigod in Tung's video seems to possess no influence over nature: it only drags its feet in solitary, wandering from dense jungles to empty fields, dangling from creeping vines, or hugging its calabash

khí, tiếng chim kêu và côn trùng rúc rích, tiếng cũi và lá khô cháy lép bép như pháo nổ, tất cả trộn lẫn vào nhau thành nhịp thở phập phồng của vị bán thần này, với mỗi cử điệu bước đi thể nằm dáng quỳ bò trườn khiến người biến thành hiện thân của chính vùng đất đầy những kỷ ức khuất dạng. Một nhân thần lưu vong, với những bước chân lạc lõng vô định, không nắm trong tay một phép màu nào để xoay chuyển tình thế: người chỉ biết mơ, những đốm sáng đuổi nhau vờn bắt như thể những linh hồn ri rào gọi nhau từ tiền kiếp.

*Ảnh từ Khu vườn lạc hướng...
Hội thơ chiêm bao,
video, 2023.*

Hình ảnh từ nghệ sĩ.

Vị nhân thần ấy không chỉ nằm yên trong giới hạn của màn hình hay ống kính máy quay. Người hiện hữu ngay trong không gian triển lãm dưới dạng thực thể, trong trái bầu khổng lồ đan từ sợi mây, bên ngoài trát một lớp đất trộn với hạt giống và sơn ta đen quỳện dính. Bao quanh cổ trái bầu (biểu tượng của truyền thuyết nguồn gốc các dân tộc Tây Nguyên) là một vòng hoa hướng dương kết từ thanh kim loại, một vòng hào quang xin màu khô lạnh, cộng thêm một lớp vải nhuộm đất đỏ (tựa như những tấm áo ngũ sắc mà người ta hay bọc quanh các tượng thần). Từ thân thể chính là trái bầu "hắc điện", vị bán thần toả ra những ống nước như mạch máu bò trườn trên sàn, nối kết những cơ quan khác nhau của cơ thể người như trái bầu khô, rễ cây, vỏ bao bố, và những vật sẵn thấy khác mà Tùng thu nhặt. Một chiếc máy bơm giúp đẩy dung dịch gồm nước, đất, và hạt giống như hồng cầu đi nuôi cơ thể lai tạp giữa máy móc và thiên nhiên ấy – một hiện thân có phần gai góc nhưng xác thực về quang cảnh ở Tây Nguyên bây giờ. Qua việc tái hình dung vị thần rừng lạc lõng trong không gian triển lãm, nghệ sĩ một lần nữa lại gián tiếp biến người thành kẻ tha hương, duy trì vòng lặp lan toả của những chuyến du hành miền viễn, của những số phận bất định với đôi chân là kim chi nam duy nhất vì mắt họ đã "quên không biết nhìn thấy cái thật."

panpipe by the river. The cacophony of a thousand instruments, the sounds of birds chirping and insects trilling, and the crackles of burn dry leaves: all jumble together to produce the beating sound of this demigod's heart, dubbing each of its movements as it walks, kneels, crawls, and slithers--aligning itself with the land beneath its feet. An exiled demigod, with disoriented footsteps, who holds in its hand no miracle to change its surrounding realities: it can only dream, a dream of corpse candles and spirits whispering names from another past life.

Still from The Disoriented Garden...A Breath of Dream, video, 2023.

Courtesy of the artist.

This vagabond demigod does not remain fixed behind the screen or the camera lens. Their existence also physically materializes in the form of a giant rattan-woven calabash, its surface clad with a viscous layer of soil, seeds, and lacquer resin. Donning the neck of the calabash (a symbol for the origin myth of many ethnicities across Central Highlands) is a metal-wire wreath shaped into sunflowers, a dry and gray-toned halo. Draped around its body is a tide-dyed fabric that bears the soil's ochre tones (akin to silk fabric that is used to cover the body of deity statues). From the body of this calabash, silicon pipes wriggle out like crawling veins across the floor, connecting it to other "organs" of the body such as the dry roots, burlap sacks, and other found objects that Tüng has amassed. A water pump helps circulating a liquid consisting of water, soil, and seeds to nurture this exquisite corpse, a hybrid between machine and nature--an unsettling yet accurate representation of the ravaged landscape in Central Highlands. Through resituating this disoriented demigod in the exhibition space, the artist succeeded in exiling it once more, maintaining the cycle of its endless voyage, akin to the lives of drifting souls whose only compass are their feet for their eyes have "forgotten how to look at the truths."

Sau quá trình cóp nhặt những gì vắng mặt, và lưu lạc qua những vùng đất không tên, người nghệ sĩ cần một nơi tĩnh lặng để ngồi soi lại lòng mình. Với Công Tùng, nơi ấy không nằm ở đâu khác ngoài chính thực hành sơn mài của anh. Sơn mài là sự đồng lập của cả thời gian chày trôi và ký ức lưu giữ, của không gian hiện hình và lớp sơn trừu tượng. Anh xem sơn mài không chỉ là vật phẩm truyền thống với cốt cách sâu trong mang dáng hình dân tộc. Với Tùng, thực hành sơn mài, kể từ khi bồi vóc, lên nét, vẽ màu, cần hoạ tiết, rồi đem mài giấy nhám và nước, là cả một triết lý mà qua đó anh nhìn cuộc sống: sự biến thiên không ngừng trên bề mặt, những dao động tàng ẩn giữa từng lớp sơn, những ký ức chồng lấp mang trong đó vật chất và câu chuyện – tất cả chỉ có thể thấy được khi ta để cho mắt nghỉ và giải thoát đầu óc khỏi sự tập trung đầy chủ đích

Khi thời gian trôi qua những cái bóng (2023 - tiếp diễn). Sơn mài trên đất nung, 30 cm x 30 cm mỗi tấm.

Hình ảnh từ nghệ sĩ.

Trong bộ tác phẩm *Khi thời gian trôi qua những cái bóng...* (2023 - đang tiếp diễn), một chuỗi những bức sơn mài vẽ trên đất nung, Tùng khéo léo lồng ghép những thành tố thiên nhiên (cỏ cây hoa lá, cánh mối, ngọn lửa, đốm sáng, giọt nước, v.v.), những thành tố hữu nhân (chiếc răng, bàn tay với ngón uốn cong, hay khung xương chậu), với những khối hình trừu tượng gợi nên cảm giác của năng lượng hay thần khí đang xoay chuyển. Dưới mỗi lớp thành tố

After cobbling together what has become absent, and drifting through nameless lands, the artist needs a quiet place to sit down and reflect. For Cong Tung, that haven is found within his lacquer practice, for within a lacquer piece is where one can simultaneously remember and forget, where what is lost and what remains exist in tandem, where abstract space and time collide with the physical resin. He deems lacquer not only as a traditional craft with a history that is tied to the image of Vietnam as a nation. With its laborious repertoire of making the board, carving lines, layering color and resin, only to sand the surface away, the artist consider lacquer painting a philosophical lens through which he views life: the constant shift in visuals on the surface, the movements caught in between layers of lacquer, the memories embedded in its materiality that carry memories, narratives, and space-time spheres—everything can only be seen if we allow our eyes to relax and exempt our mind from conscious concentration.

*As time passes through shadows... (2023 - ongoing).
Lacquer on terracotta,
30 cm x 30 cm each.*

Hình ảnh từ nghệ sĩ.

In his new painting series, titled *As time passes through shadows...* (2023 - ongoing), where Tung experimented with lacquer on clay, the artist selects and intertwines a constellation of natural forms (flowers, leaves, termite wings, ember spark, rain droplets, firelight glows, etc.), body organs (a tooth, hand with curved fingers, or hip bone), and abstract flows and strokes that invoke the presence of sublime, even divine, energy. Due to lacquer's palimpsestic

này lại hiện lên nhiều lớp khác, le lói ẩn hiện dưới tầng bề mặt – sự đồng hiện này vừa liên quan đến nỗi khắc khoải vắng mặt của các thành tố, vừa ám chỉ về sự tồn tại có phần ma mị của chúng. Tuy những bức tranh là bề mặt tĩnh, nhưng khi mắt ta thả lỏng để nhìn thì lại thấy những rung động nhỏ nhất, một cú búng tay, một cơn rung mình, một cọng cỏ lào, hay cánh mối lướt nhẹ qua. Tất cả những ký ức nằm trong đất, trong rừng, trong nước, trong thanh âm, trong ánh sáng, trong màu sắc của vùng đất vắng mặt ấy đã được Tùng nén vào trong từng lớp sơn. Mỗi nhát mài là một lần anh tự bào đi chính lớp ký ức mà mình đang níu giữ, một hành vi bạo lực tự hủy và phân thân âm thầm. Nhưng chính nhờ sự mài ấy mà những hình ảnh ấy trở nên tinh giản và cô đọng, đan xen được vào nhau, quyện lại thành một thể hiện thị giác đầy lớp lang của những hình thái ký ức chông chéo và vụn vỡ. Và nước, rửa trôi và xoa dịu những vết đau, vẫn bao dung hết thảy.

Trong Gió - Trên Trời - Trong Vườn... Những Cái Bóng ở Ngoài Kia (2020 - tiếp diễn). Sơn mài trên gỗ

Trong video của Tùng có hình ảnh của một vầng thái dương sáng lạnh, xuất hiện ở đầu và cuối tác phẩm. Vòng tròn thanh sạch, lơ lửng như trái cầu chiêm tinh, mờ mặt trong màn sương bạc của rừng núi. Một lần nữa, Tùng mang mặt trời ấy về với mình, đặt nó vào trong tác phẩm sơn mài khung tròn treo giữa phòng, có tên là *Trong gió trên trời trong vườn... những cái bóng ở ngoài kia* (2023 - đang tiếp diễn). Dưới nền sơn son, ta có thể manh nha thấy những hành lá, những mảnh xương vàng, những loài côn trùng tí hon rúc rịch, hay những trầm tích của thời đại: tất cả tổng hòa lại để vẽ nên mặt cắt của một vùng đất. Khu vườn của Trương Công Tùng tự thân nó đã trở thành một tấm gương phản chiếu ngoại cảnh lẫn nội cảnh, nơi những ưu tư, ký ức, và mất mát của anh được xếp lớp và đan cài vào nhau, tạo thành một thể phức hợp thoạt trông có vẻ hỗn độn nhưng lại ẩn chứa những trật tự ngầm. Và người nghệ

nature, where each concealed layer is partially revealed through the act of sanding, the audience can catch a glimpse of the aforementioned forms buried beneath the painting's surface; their presence now takes on spectral qualities as they shift in and out of our view. Despite the painting's seemingly static surface, if we were to unfocus our eyes, we could tune into the slightest tremble from the images beneath: a finger flick, a bony shiver, a wavering grass blade, or a fleeting termite wing. All of them constitute memories of the soil, forest, water, sound, light, and colors of Tung's absent homeland, compressed into each resin layer. To him, each sanding stroke serves as a violent and self-destructive act, as he chafes away his own memories of the land. But it was also the sanding process that purifies and solidifies these mnemonic forms, allowing them to congeal and form a multilayered visual expression, in which we can observe the overlapping flows of time and the fragmentation of space. And water, ever forgiving and soothing, will wash away the pain of erosion.

*In the Wind—Up the Sky—
In the Garden... Shadows
Out There (2020 - ongoing).
Lacquer on wood.*

In Tung's moving-image, the figure of a white, heatless sun appears at the beginning and again toward the end. With its halo clear and pure, this solar sphere floats like a crystal ball, its premonitions becoming opaque behind the silvery mountain mist. Once again, Tung resurrected this sun in physical form, imbuing it into the lacquer painting with a circular frame, hung in the middle of the room, from a series titled *In the Wind—Up the Sky—In the Garden... Shadows Out There* (2020 - ongoing). Hidden under the fleshy, crimson lacquer surface, we can see traces of tree branches, golden bone pieces, tiny insects crawling, green moss, or the remnants from previous centuries: all of them combine to paint a slice of his home-landscape. The garden of Truong Cong Tung itself has turned into a mirror that reflects both what is inside and outside of the self, where thoughts, memories, and losses

sĩ như người làm vườn, vẫn cặm cụi cốp nhật, đào xới, gieo hạt, kết đàn, và mài mòn những tầng tầng lớp lớp của tự sự một vùng đất vẫn luôn biến thiên dãi dầu cùng tuế nguyệt.

Hành trình ấy, chỉ có nước, trăng, sao, đom đóm, cỏ cây, bụi, không khí, thời gian, không gian, những giấc mơ, và đôi mắt loài voi bầu bạn.

were carefully layered, crocheted, and twisted into one another, creating a complex entity that resembles order within chaos. And the artist, like a gardener, continues to diligently till the soil, excavate its treasure, sow the seeds, connect and sand away the narrative layers of a land that has bear its chest in an act of subtle defiance under the moon and sun for centuries.

In that journey, the artist's only companies are water, the moon, the stars, fireflies, grass, dust, air, time, space, dreams, and the eyes of the elephant.

Một phiên bản khác của khu vườn tại Institute of Contemporary Art Los Angeles (2023).

- Hình ảnh do nghệ sĩ cung cấp.

Another iteration of the garden, this time at the Institute of Contemporary Art Los Angeles (2023).

- Courtesy of the artist.

(V)

ĐÔI LỜI TỪ ARLETTE QUỲNH-ANH TRẦN

Vào mùa hè 2017, mặt trời đỏ lửa bóc trần lớp sỏi cần trên vùng đất đỏ bazan Tây Nguyên.

Đoạn thác đầu nguồn hoàn toàn bị tê liệt, để trở lại phần nền đá nóng cháy da dưới hạ lưu.

Giữa vùng hồ thủy điện rộng lớn, Tùng đứng trên một gốc cây trơ trụi. Nơi đây từng sừng sững một cây rừng với thân bị cắt đứt, sau đó bị con nước nhấn chìm dưới đáy hồ. Trong một khắc, Tùng đã hợp thân xác làm một với hồn cây làng vàng.

(E)

SOME WORDS BY ARLETTE QUYNH-ANH TRAN

In summer 2017, the flaming sun peeled off the crust of the red basalt soil in the Central Highlands.

The waterfall's headspring had paralyzed, leaving the bottom with a layer of scorching stone bed.

In the middle of a vast artificial hydroelectric lake, Tùng stood on a bare stump. It used to be a jungle tree, but its trunk was cut off, and the water submerged it under the lake. In a moment, Tùng grafted his body into that tree ghost.

Arlette Quỳnh-Anh Trần,
Hợp hồn, 2023
Mực, màu chì
trên giấy Yupo

22,86 x 30,48 cm

Arlette Quynh-Anh Tran
Grafting Wraith, 2023
Ink, colored pencils
on Yupo paper

22,86 x 30,48 cm

agat '23

(Hmong)

LEEJ TWG UA NTSUAG THIAJ PAUB NTSHAW

Tuag nuj xeeg tuag nuj xeeg

- (13:12) Yuav tsis tuav ib leej twg log lub nkaub
(13:20) Yuav tsis tuav ib leej twg log lub npe
(13:28) Is yuav huav os
(13:32) Is yuav hais
- (13:34) Yuav mus yog ib leej twg log tsis txhob quaj
- (13:43) Yuav mus yoj ib leej twg log tsis txhob nyiav
- (13:50) Yuav mus yoj es ib leej twg ua ntsuag
nkawm thiag paub quaj, ua ntsuag roog
thiag paub nyiav...
- (14:08) Ua ntsuag nkawv thiag mus ntshaw luag noj
ua ntsuag roog es... thiag mus ntshaw
luag haus
- (14:21) Ua ntsuag nkawv thiag mus nyob luag ntug
zeg ua ntuag roog thiag mus nyob luag
ntug zog
- (14:38) Ua ntsuag nkawv log dai tub ua ntsuag kiv
log dai roog, log dai roog...Lub kua muag
- (14:53) Poob lig nthav mus ntxaum av es...
- (14:59) Yuav mus khwv lig zom nyob tsis tau hnav..
Khwv tau noj. Noj tsis poob plab kua muag
si poob lig nthav nyob mus ntxaum tsuas es.
- (15:21) Yuav mus khwv tsis cuag luag
- (15:27) Kua muag poob so lig zom tuav ntawm teg
Lub luag qoob tsis xav mus leg
- (15:39) Kua muag poob... so lig zom tuav ntawm
duav Lub luag qoob tsis xav mus ua

(V)

AI MỒ CÔI RỒI MỚI BIẾT QUÝ

- Lyrics from a Hmong folk song

[Đoạn dạo đầu của hầu hết các bài khen trước khi vào lời hát chính]

Sẽ không nhắc đến (tên) họ của ai
Sẽ không nhắc đến tên bất kì người nào
Minh sẽ hát
Minh sẽ nói

Dù là ai cũng không nên khóc

Dù là ai thì cũng không nên kêu

Ai là người mồ côi cặp thì mới biết khóc, mồ côi đôi thì mới biết kêu

Mồ côi cặp thì mới khao khát miếng ăn của người khác, mồ côi đôi thì mới khát khao cái uống của người khác

Mồ côi cặp thì mới đi đứng ở góc bàn người khác, mồ côi đôi thì mới đứng ở góc làng người khác

Mồ côi cặp để rồi con cái phải nương tựa vào mình bố hoặc mẹ

Giọt nước mắt rơi lã chã thấm vào đất

Phải đi chịu khó đi làm nếu ngôi không thì không có cái mặc...Kiếm được cái ăn nhưng ăn không xuống bụng, nước mắt rơi thấm vào cỏ.

Đi làm nương không theo kịp người ta

Lau đi giọt nước mắt rơi giữ lấy trong tay, không còn muốn đi làm nương rẫy

Lau đi giọt nước mắt rơi giữ lấy ở bụng; mảnh nương cũng không muốn đi làm

(E)

ONLY WHEN ORPHANED, ONE KNOWS HOW TO TREASURE

- Lyrics from a Hmong folk song

[A prelude of most khen songs before the main lyrics]

No last name will be recalled
No first name will be summoned
We shall sing
We shall say

One should not cry, no matter who they are

One should not wail, not matter who they are

Only the bereaved knows how to cry, only the bereaved knows how to wail

Only the bereft knows hunger for another's morsel of food, only the bereft knows thirst for another's sip of drink

Only the bereft stands alone in the corner of another's village, only the bereft stands isolated in the corner of another's village

The bereft then only has a father or mother to lean on

A teardrop falls, permeating the ground

[The bereft] has to work hard or they will have nothing to wear... [The bereft] has found something to eat but remains unsatiated, [their] tears falling onto the grass

Trailing behind others when harvesting the rice

Wiping away the tears and holding them in one's palm, no longer wanting to go to the rice fields

Swiping off the tears and holding them in the belly; not wanting to work on any patch of land

- (15:52) Seev peg yee rau tej mus yaj kev yuav ua zom tum xiv lig toog ua yog tus npau suav pom tau leej tub leeg roog luag lis ntxhi rau tem mus npoo leb
- (16:19) Seev peg yee es rau tem mus yaj kab yuav mus Ua yog tum toog pom leej tub leeg roog luag li nyav rau tem mus npoo lav..
- (16:42) Ntshe yog Lub ntuj yuav nqis nag leej tub leeg roog yuav log ua tus niam kab quaj fiv peg law paub tem mus tog vam
- (17:02) Ntshe yos Lub ntuj es yuav ntxhoo leej tub leeg roog nim yuav log ua tug niam kab xiv peg law raub tem mus tog loo
- (17:21) Yuav tshav ntuj leej twg ua ntsuag nkawv
- (17:28) Yuav log pw ntaug niam dab ntub npau suav pom leej tub leeg roog ua tus kab npauj kab si xiv rov log tsaws yuav log nag leej twg ua ntsuag roog
- (17:53) Yuav log pov tau leej tub leeg roog tus ntsuj plis lis yuav ya lis plho rov log poob xiv pes law rauv tem mus npoo ncoo

[Rom lug lob lug rom lug lo leev
rom lug rog]

Hát ngân nga đi trên những đoạn đường
như được nhìn thấy những bố/mẹ con mồ
côi mỉm cười bên cạnh những tấm chiếu

Singing and wandering in a daze on
stretches of road, seeing the bereaved
peacefully smiling on their mats

Hát ngân nga như những con chim con
bướm sẽ nhìn thấy những bố/mẹ con mồ
côi mỉm cười bên cạnh những tấm chiếu

Singing in a daze like birds and butterflies,
seeing the bereaved smiling, on their mats

Có lẽ ông trời sắp đổ cơn mưa, bố/mẹ con
mồ côi sẽ trở thành những con bọ kêu vang
khắp nơi

As it's about to rain, the bereaved will soon
morph into crickets and insects choring

Có lẽ là ông trời sẽ nắng để bố/mẹ con mồ
côi có thể trở về làm con bọ kêu vang
khắp nơi

May there be sunshine again so that the
bereaved can find their way back to being
crickets and insects choring

Sẽ sưởi ấm cho những ai mồ côi cặp

May sunshine also keep the bereft warm

Sẽ trở về và ngủ để mơ thấy con cái biến
thành con sâu con bướm trở về đậu và trời
sẽ mưa

May they find their way home to sleep
and to dream of their children turning into
caterpillars and butterflies, finding their way
back when it rains

Sẽ bảo vệ linh hồn của những mẹ/bố con
mồ côi, sẽ bay lên và kêu vang rồi về đậu
trên chiếc gối

The souls of the bereaved will be protected,
they will ascend, chirp, find their way back,
and land on a pillow

[Tiếng khèn kết bài]

[Ends with a khen tune]

Ảnh từ Khu vườn lạc hướng...Hơi thở chiêm bao, video, 2023.

Still from The Disoriented Garden...A Breath of Dream, video, 2023.

TRĂNG VÀ ĐOM ĐÓM

- Linh San

nguồn sinh

mạng nhện trăng giăng
linh hồn cây cỏ hòa nhau
âm rung lên cơn rùng mình gió

đêm vẽ gương mặt bóng tối
chảy xuống những thiên đường đen
chảy

chảy

rơi vào khu vườn
hơi thở
lạc hướng
một chiêm bao

ấm rồi
là bóng nước
xuyên qua kẽ lá
cánh trùng loạn bay
là vòng ôm đất
tịch tịch đoạn trường

lưu lạc

người khóc chờ trăng
giọt nước mắt rơi
đất hóa thành đom đóm

người kể
bằng giọng khẩn cầu
những đứa con đi lạc
của mặt trăng
là đom đóm

người nói
trong thịt da này
trời hãm những nếp gấp đất đai
còn dấu đời mờ
là mòm đá 2000 năm
mắt ngọc

người tìm cánh ve sầu
trong tóc rối gió mùa
một giọt trăng rơi
là con đom đóm

người đếm chân gọng vó trên mệp nước
nhèn nhện giăng vô hướng
tơ thời gian
đứt đoạn
nên khu vườn lưu lạc
giữa chiêm mộng miền trường

Một bài thơ của Linh San, phân hồi với tác phẩm hình ảnh động Khu vườn lạc hướng... Hai thơ chiêm bao... của Trương Công Tùng

THE MOON AND THE FIREFLY

- Linh San

origin

cobweb spun by the moon
interwoven souls of floras
sonorously vibrate and shake the breeze

night sketches the face of darkness
flow down the black heavens
 flow
 flow

fall into the garden
breath
disorientated
a dream

wetly tangled
be droplets' shadow
penetrate interstices among leaves
chaotic flaps of insect wings
be the earth's embrace
a silent sorrow

exile

cry thou who expect the rising moon
a tear drops
the earth metamorphoses into fireflies

tell thou
as if praying and hymning
the lost children
of the moon
are fireflies

say thou
inside this flesh
imprisoned geological folds
while age spots
are a 2000-year-old cliff
peakless

thou look for cicada's wings
in the tangled hair of monsoons
a moondrop falling
is a firefly

thou count water striders on water's edge
far and wide the spider strings webs
temporal silk
disrupted
becomes an uprooted garden
submerge in the mist of eternal dreams

*A poem from Linh San, a response to the
moving images from Truong Cong Tung's
The disorientated garden .. A breath of dream*

CHẤT HIỆN THỰC VÀ TÍNH LAI HỢP TRONG KHU VƯỜN LẠC HƯƠNG... HƠI THỞ CHIÊM BAO (2023)

- Nguyễn Đình Tôn Nữ

Nhân vật bí ẩn mang đồng phục

Những lai hợp giữa con người và thiên nhiên, cùng các vật thể tìm thấy ở nhiều trạng thái phân hủy khác nhau, xuất hiện xuyên suốt trong những tác phẩm của Trương Công Tùng. Lần này, chúng trở lại trong *Khu vườn lạc hương... Hơi thở chiêm bao* dưới hình thái một nhân dạng bí ẩn, trải nghiệm các không gian tự nhiên và nhân tạo theo lối phi lý trí, tựa như động vật. Được thay phiên nhập vai bởi các diễn viên người Jarai và người Kinh, nhân vật trong chiếc áo rằn ri này – xuất hiện lần đầu tiên dưới dạng một người lao động di cư mang theo khối đất trong video thực hiện năm 2013, *Hành trình một cục đất* – theo Tùng, không đại diện cho một cộng đồng cụ thể nào. Áo rằn ri thường gợi nhớ tới quân đội, nhưng nghịch lý thay, thường gặp mà ít được ghi nhận, chúng lại được trưng dụng làm trang phục lao động. Tùng lần đầu chú ý đến nó như một dạng đồng phục không chính thức cho công nhân đồn điền cà phê ở Tây Nguyên, thường là các lao động được thuê theo thời vụ khi đến mùa thu hoạch. Lần này, với khuôn mặt bị che khuất, nhân vật mang bóng dáng của thầy cúng có thể là kết tinh quan niệm của Tùng về nghệ sĩ như một khoang chứa mà qua đó, các hiện diện không lời có thể tự biểu đạt. Mái tóc để dài, bết lại đánh dấu sự chày trôi của thời gian, kéo theo đó là sự phân hủy vật chất hữu cơ. Với những hành vi như loài thú, nhân vật nhập nhoạng này

INDEXICALITY AND HYBRIDITY IN THE DISORIENTED GARDEN... A BREATH OF DREAM (2023)

- Nguyen Dinh Ton Nu

A mystical being in the everyman uniform

Nature-human hybrids and found objects in various states of decay recur throughout Tung's works. They return in *The Disoriented Garden...A Breath of Dream* in the form of a cryptic humanoid figure that experiences natural and human spaces in an irrational, animal-like manner. Played by Jarai and Kinh performers, the character in the camo shirt – first appearing as an earth-bearing migrant in the 2013 video *Journey of a piece of soil* – represents no specific community, according to the artist. The camo shirt is universally recognized for its association with the military, yet what is more common and paradoxically less visible is the camo shirt appropriated as workwear. Tung had first noticed it as a kind of unofficial uniform for coffee plantation workers in Tay Nguyen -- people who are often hired as temporary workers during the harvest season. Now with his face covered, the shamanic figure could be interpreted as the crystallization of Tung's philosophy of the artist as a vessel through which voiceless beings express themselves. The long, matted hair of the character signals the passing of time and the decay of organic matter that follows. Exhibiting creature-like behaviors, this shadowy figure seems to have originated from outside of the human world – perhaps in the realm of the subconscious. The shaman, or spirit

dường như khởi sinh từ đâu đó bên ngoài thế giới loài người – có lẽ từ miền tiềm thức. Thầy cũng không chỉ là khoang chứa, mà còn là đường dẫn, qua đó các tồn tại cũ khác bước vào đời sống ngoài giấc mộng. Hiện diện của nhân vật này, vì vậy, là sự gián đoạn của thường trạng thời gian, đánh dấu sự dịch chuyển vào một vùng lai hợp.

Dấu vết của một chuyến đi chưa hồi kết

Như những dự án khác của Tùng, *Khu vườn lạc hướng... Hơi thở chiêm bao* cũng là một chuyến đi. Sinh ra và lớn lên ở Tây Nguyên, đây là lần đầu tiên Tùng đi dọc đường Trường Sơn và khu vực giáp ranh biên giới của Lào, Việt Nam, và Campuchia. Đồng hành với Tùng là anh em gia đình, anh em cùng làng. Băng qua rừng, núi và thành thị, nhóm của Tùng ghi lại âm thanh và hình ảnh một cách ngẫu hứng từ những phương tiện thu hình khác nhau: đôi khi những phong cảnh ở độ phân giải cao bằng máy quay chuyên dụng, lúc khác chỉ là chiếc điện thoại cầm tay quay tập trung vào một vài chi tiết đặc thù. Thay vì có kịch bản, họ đi theo hấp lực của nhân vật, thay phiên đóng vai và ghi hình dưới sự khởi xướng của Tùng xuyên suốt hành trình. Từ những chuyến thăm bảo tàng Gia Lai & bảo tàng Đắk Lắk, Tùng ghi lại hình ảnh bom oanh tạc khu vực đường Trường Sơn trong các phim tài liệu về chiến tranh Việt Nam và sử dụng trong phim. Với anh, nó gợi tới hiện thực hiện nay của mảnh đất này. Đường Trường Sơn vẫn còn vương vẩn dấu vết của sự bất ổn và những linh hồn còn thất lạc từ cuộc chiến đã qua. Bên cạnh đó, chất liệu còn đến từ kho hình ảnh vẫn đang tiếp diễn của nghệ sĩ, quay rải rác hơn 10 năm qua giữa ngôi làng quê hương Pa-tét và TP Hồ Chí Minh. Trong phim, có sự hiện diện của già làng Kpuih Bơ, 103 tuổi, người chứng kiến lịch sử của mảnh đất đã nuôi dưỡng Tùng, và lưu giữ những câu chuyện về thế giới quan mà anh đã tiếp thu trong thực hành của mình. Vừa sống vừa ghi lại. Hai điều này có lẽ, đã luôn là một. Sống là ghi lại. Ghi lại là sống.

medium, is not just a vessel but also a gateway through which otherworldly beings enter waking life. His appearance, therefore, is a disruption of "normal" time, signaling an adventure into a hybrid realm.

Records of an endless journey

Like Tung's previous projects, *The Disoriented Garden...A Breath of Dream* also depicts a journey. Born and raised in the Central Highlands, this is the first time Tung traveled along the Truong Son cordillera and the borderlands between Laos, Vietnam, and Cambodia. Accompanying him are his brothers and friends in the village. As they passed through forests, mountains, and urban areas, Tung's crew recorded the sounds and images in an impromptu manner through devices with different visual registers: sometimes the landscape was captured in high definition on a professional camera, other times it was the phone that fixated on specific details. Instead of a script, the crew followed the impetus of the character, taking turns playing and filming him, with Tung's directions, as they traversed the landscape. On visits to the Museum of Gia Lai and the Museum of Dak Lak, Tung recorded archival footage depicting aerial bombardment of the Truong Son trail during the Vietnam War which he used in the film. To him, these images evoke the present reality of this region, where remnants of unrest and wandering souls from the historic war can still be glimpsed. In addition, the film's visual material also comes from Tung's on-going archive of moving images from the past 10 years, filmed sporadically between his home village of Patet and Ho Chi Minh City. Appearing in the film is Kpuih Bør, the 103-year-old village elder who had witnessed the history of the land that nurtured Tung and preserved stories about the cosmology that he adopted in his creative practice. Living and witnessing: these two things are perhaps one. To live is to witness. To witness is to live.

Âm nhạc là sự điều chỉnh của dòng khí bên trong

Âm thanh bao trùm trong *Khu vườn lạc hướng...Hơi thở chiêm bao...* đến từ thu âm hiện trường: tiếng nước chảy, tiếng cây rừng, tiếng chim, tiếng chó, tiếng vượn gọi nhau, tiếng sâu bọ...Chúng là một phần tuổi thơ của Tùng. Anh coi những âm thanh này giống như âm nhạc hay một loại ngôn ngữ hơn là những tiếng ồn. Sự lắng nghe, gần gũi với thiên nhiên này tạo nên một thế giới quan lai hợp xuất hiện xuyên suốt các tác phẩm. Từ một sự tinh cở, Tùng gặp được người chia sẻ cảm quan này để hoàn thiện chất liệu âm thanh trong tác phẩm. Ở thành phố Hồ Chí Minh, tại căn hộ tràn ngập nhạc cụ dân tộc được Junichi Usui sưu tập trong các chuyến đi điền dã, Tùng thấy những phiên bản khác nhau của kèn Đing năm – một nhạc cụ họ hơi với các ống trúc dài xuyên qua một quả bầu khô. Đing năm là cách gọi của người Ê đê, Ku-puốt là cách gọi của người Raglai. Đàn được chơi trong các lễ cúng, trong nhà khi có đám tang, hoặc lúc người ta tỏ tình. Junichi còn giới thiệu về đàn Shō, một nhạc cụ họ hơi dùng trong gagaku, nhã nhạc cung đình Nhật Bản khi nói về âm nhạc quê hương mình. Shō có kết cấu được ghép từ 17 ống tre xếp dọc, nằm sát nhau thành một tổ hợp với 15 ống được cố định bằng ống kim loại. Junichi bật bếp điện, hơi nóng bầu đàn để thổi một điệu. Tùng thu lại. Âm thanh của *Khu vườn lạc hướng... Hơi thở chiêm bao* được bắt đầu với những bản thu âm từ cuộc gặp gỡ giữa Tùng và Junichi như vậy. Tới khi phim gần hoàn thiện về bản dựng, Junichi tiếp tục ứng tấu. Lần này, Junichi chọn vĩ cầm. Với Tùng, Junichi chơi nhạc cụ cũng là một người biến dịch. Âm nhạc chính là sự điều chỉnh của dòng khí bên trong.

Music is the movement of the spirit inside

The soundscape of *The Disoriented Garden...A Breath of Dream* comes from field recordings of flowing water, jungle foliage rustles, birdsongs, dogs' barks, monkeys' calls, insects' chorus... These sounds are a part of Tung's childhood. To Tung, they are closer to music or language, rather than noise. His attentive listening in proximity to nature has resulted in the hybrid worldview shown throughout his works. By chance, Tung met a kindred spirit who would complete the sonic dimension of the film. In Ho Chi Minh City, at Junichi Usui's apartment filled with ethnic instruments collected during his field work, Tung saw different versions of the Ding-nam flute – a woodwind instrument with long bamboo pipes piercing through a dried out gourd. Ding-nam is the Ede term for this instrument, while the Raglai people call it the Ku-puot. It is played during ceremonies, funerals, or when someone confesses their love. When speaking about his own native music, Junichi introduced Tung to the Shō, a woodwind instrument used in gagaku, Japanese imperial court music. Shō is made of 17 bamboo pipes horizontally laid next to one another, with 15 pipes fastened together with metal pipes. Junichi turned on an electric stove and warmed up the belly of the Shō to play a melody. Tung started recording. The sounds of *The Disoriented Garden...A Breath of Dream* began with a record of this chance encounter between Tung and Junichi. When the film approached the final cut, Junichi continued to play for Tung, this time improvising with a violin. To Tung, Junichi, with his instruments, is also a spirit medium. Music is the movement of the spirit inside.

*Bài viết sử dụng ghi chép từ trao đổi của người viết với nghệ sĩ Trương Công Tùng, nghệ sĩ/giám tuyển Trương Quế Chi, và tham khảo cuộc đối thoại trực tuyến giữa nghệ sĩ và nhà thơ/dịch giả Quỳên Nguyễn-Hoàng trong khuôn khổ triển lãm cá nhân của Trương Công Tùng tại ICA, LA diễn ra từ tháng 6 tới tháng 9 năm 2023.

*Về Junichi Usui: Junichi Usui là một nghệ sĩ biểu diễn nhạc cụ đàn dây và nhạc cụ hơi đến từ Tokyo, Nhật Bản và hiện đang sống ở TP HCM. Từ năm 2014, Junichi đi nhiều nơi, tập trung vào khu vực Đông Nam Á nhằm tìm hiểu về âm nhạc bản địa các tộc người. Tại Việt Nam, Junichi nghiên cứu và học hỏi âm nhạc Tây Nguyên, nhạc nghi lễ Chăm, các nhạc khí bộ hơi ở Tây Bắc, v.v.. Các tìm tòi này làm âm nhạc của Junichi, phần lớn là mang tính ứng tấu, phóng khoáng và khó định danh. *Khu vườn lạc hướng...Hơi thở chiêm bao..* là tác phẩm hình ảnh động thứ hai của nghệ sĩ Việt Nam mà Junichi đóng góp trong phần âm nhạc. Bộ phim đầu tiên Junichi tham gia trong phần soạn nhạc mới, cùng Trần Uy Đức, trong khuôn khổ chương trình của The Onion Cellar, là phim hoạt hình dựa trên một truyện cổ tích Việt Nam, *Sơn Tinh, Thủy Tinh* được Trương Qua và Võ Quảng thực hiện năm 1972.

- Viết bởi: Nguyễn Đình Tôn Nữ

- Dịch bởi: Nguyễn Đình Tôn Nữ & Nguyễn Hoàng Thiên Ngân

* This text includes information from personal correspondence between the author and artist Truong Cong Tung, artist/curator Truong Que Chi as well as references to the virtual conversation between the artist and poet/translator Quyên Nguyen-Hoang at the Institute for Contemporary Art in Los Angeles, September 2023.

* About Junichi Usui: Junichi Usui is a performance artist specializing in string and woodwind instruments from Tokyo, Japan, currently living in Ho Chi Minh City. Since 2014, Junichi has traveled extensively across Southeast Asia to learn about indigenous music. In Vietnam, Junichi has conducted research on the music of the Central Highlands, Cham ritual music, and woodwind instruments in Northwestern Vietnam, among other topics. These forays have endowed Junichi's music, which is often improvised, with an air of freedom and ineffability. *The disoriented garden ... A breath of dream* is the second work of moving image by a Vietnamese artist to which Junichi has contributed music. The first film score that Junichi participated in composing, in collaboration with Tran Uy Duc for a program by The Onion Cellar, is an animation based on a Vietnamese myth, *Son Tinh, Thuy Tinh*, created by Truong Qua and Vo Quang in 1972.

- Nguyen Dinh Ton Nu

- Translator: Nguyen Dinh Ton Nu & Nguyen Hoang Thien Ngan

ĐỨA CON VÀ VỊ THẦN

- Một truyện cổ của Trương Quế Chi

Khi ấy là đầu đông. Tại một làng trên cao nguyên, có hai cha con sống với nhau. Một hôm, người cha dẫn người con lên nương. Trong lúc đợi cha làm việc, người con trú dưới một tán cây cổ thụ. Khi đêm xuống, người cha phải rời đi, nhờ người con trông nương qua đêm. Đêm rừng. Chỉ có ánh sáng le lói từ bầu trời. Đây là đêm không ngủ đầu tiên của người con. Hôm sau, khi xế chiều, không thấy người cha trở lại, người con quyết định đi tìm. Đi mãi. Rồi tới lúc lịm dần. Khi tinh dậy, thấy mình đang nằm dưới gốc cây cổ thụ quen thuộc, người con lại tìm đường đi. Cứ như vậy. Đã biết bao lần tinh dậy nơi chốn cũ, người con đã đi biết bao lối khác nhau trên cao nguyên rộng lớn. Năm này qua năm khác, không còn biết đã bao lâu. Gặp biết bao thú, ma và qui thần.

Một tối, người con mơ thấy trong lúc ngủ, có một vị thần khổng lồ ôm mình vào lòng, cùng bay về chốn ban đầu. Tỉnh dậy, người con lại tiếp tục đi. Qua một dòng suối, lúc nhìn xuống, người con thấy khuôn mặt mình, đó là khuôn mặt của người cha nhưng người con không còn nhớ.

THE CHILD AND THE DIVINE GOD

- A tale by Trương Quế Chi

It was early winter. At a highland village lived together a father and a child. One day, the father brought the child along to their mountainous swidden. While he worked, the child waited under an ancient tree. Night fell and the father had to leave, asking his child to keep watch of the swidden through the night. Jungle night, from the sky came the only light source, in faint and distant flickers. It was the child's first sleepless night. The day after, seeing dusk had returned yet the father had not, the child set out to find him. On and on it went and looked, until exhaustion took over, only to wake up under the familiar ancient tree. The child rose and departed anew. Time and time again it woke up at the same place, having treaded countless paths on the vast highland. Year in, year out, one could no longer recount how much time had passed. Nor how many beasts, ghosts, and spirits had the child encountered.

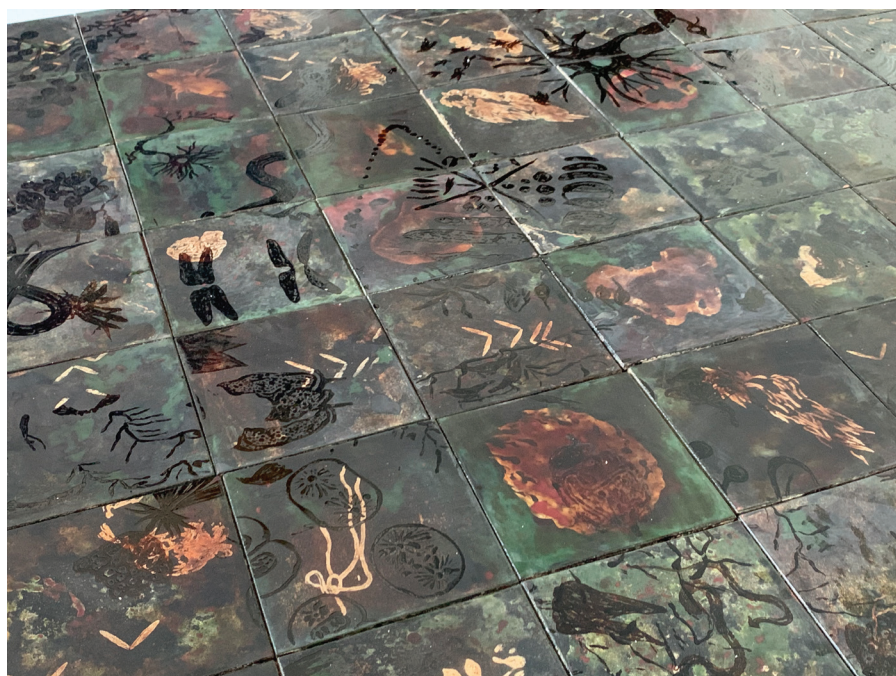
One night, in a dream, the child saw its slumbering form being carried by a divine giant back to the same old place. Upon waking up, the child resumed its search. Crossing a stream, the child caught reflection of its own face in the water. It was the face of the father, yet the child remembered that no more.

- Translator: Nguyen Hoang Thien Ngan

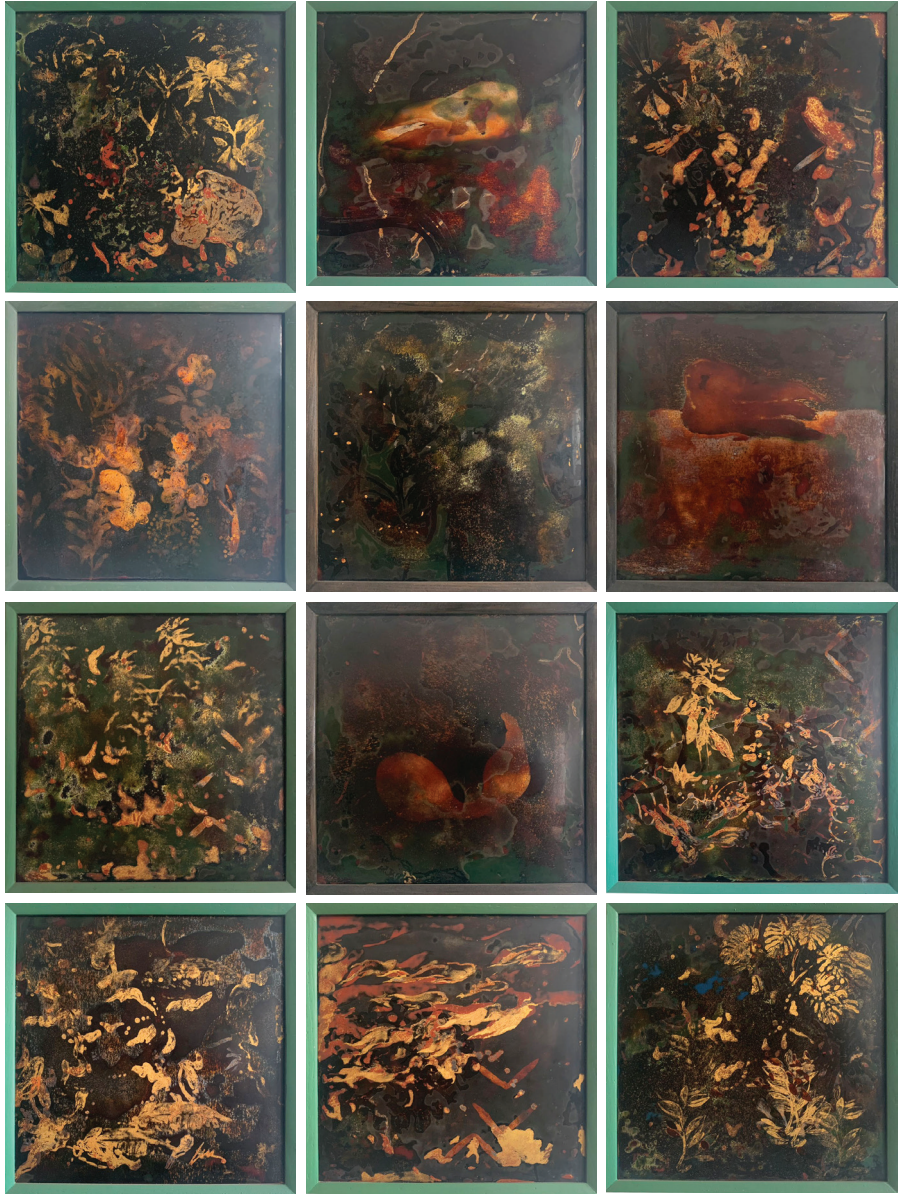
Ảnh từ Khu vườn lạc
hương...Hạt thờ chiêm bao,
video, 2023.

Still from *The Disoriented
Garden...A Breath of Dream*,
video, 2023.

Những biến thể của khu vườn ở dạng tranh sơn mài.

Variations of the garden in lacquer form

*b) Khi thời gian trôi qua những cái bóng (2023 - tiếp diễn).
Sơn mài trên đất nung, 30 cm x 30 cm mỗi tấm.*

As time passes through shadows... (2023 - ongoing). Lacquer on terracotta, 30 cm x 30 cm each.

ĐÔI LỜI TỪ NGHỆ SĨ

- Trương Công Tùng

Khu vườn lạc hướng... Hơi thở chiêm bao

Sắp đặt đa phương tiện video, điêu khắc, tranh vẽ; Một dự án hợp tác giữa con người, máy móc, cây cỏ, sâu bọ, ánh sáng, bóng tối, đất, đá, nước, gió, mưa, những linh hồn...

*Kịch thước thay đổi theo không gian thời gian
2023 – đang tiếp diễn*

Trong dự án đang tiếp diễn này tôi tiếp tục phát triển ý niệm về khu vườn... Là một vùng có thể biến đổi, chuyển dịch, thay hình đổi dạng, khu vườn ở đây giống như một thực thể sống, có khả năng sinh thành, đột biến, tái sinh trong những bối cảnh, hoàn cảnh khác nhau.

Khu Vườn giống như một thư viện bao la, mà những trang của nó luôn mãi viết lên tất cả lời đàn ông, đàn bà đang nói, hay tiếng của những con sâu, những con bọ, những hồn ma, quả bầu, nhạc cụ, những ống dẫn... đang thì thầm. Vườn còn là chúng nhân vĩnh hằng mang chúng tử bèn bi cho những hành vi của chúng ta...

Việc thực hành một dự án đa phương tiện (video, tranh vẽ, điêu khắc) cũng giống như việc ta bước vào làm một khu vườn, hay bước vào một giấc chiêm bao, không phải là chuyện hiểu và cũng chẳng quan trọng chuyện cắt nghĩa mà là làm thế nào để có thể cùng thấy, khởi đầu của một lối đi không chỉ dừng lại ở đấy trong một hình thức, một lối vào, nó cần những lối vào khác nhau nhằm đi xa hơn nữa, chẳng biết đến đâu - chấp nhận mạo hiểm...

Người ta kể rằng ngày 10 tháng 8 năm 1961 một máy bay trực thăng bay dọc đường 14 theo con đường Trường Sơn Tây Nguyên dọc biên giới Việt Nam – Campuchia - Lào... Phía sau máy bay trên nền trời là một dải màu thật đẹp... những con người, những tán cây ngọn cỏ, những con sâu con bọ, những đôi núi, dòng sông phía dưới đang được tắm trên một cơn mưa màu và không một sinh linh nào biết rằng giây phút đó là sự khởi đầu, là dấu hiệu cho một giấc chiêm bao trải dài qua hàng thế hệ...

"Trail Dust" là tên mã cho các hoạt động diệt cỏ và là thuật ngữ được sử dụng trong các tin nhắn mật. Trong Chiến tranh Việt Nam, chính phủ quân đội hoa kỳ thực hiện việc rải chất độc hóa học xuống các khu rừng làm cho các cây cối rụng lá nhằm triệt hạ khả năng ngụy trang và ẩn náu của lực lượng Quân Giải phóng miền Nam và Quân đội Nhân dân Việt Nam. Hoạt động này còn gây tác dụng hủy hoại lâu dài đối với sự sống trên mặt đất, trong lòng đất, nước sông suối, ao hồ...

SOME WORDS BY THE ARTIST

- Trương Công Tùng

The Disoriented Garden...A Breath of Dream

Multimedia installation with video, sculpture and paintings; a collaboration between human, machine, plants, insects, light, darkness, dirt, rocks, water, rain, spirits...

*Dimensions change with time and space
2023 – ongoing*

In this on-going project I continue my engagement with the concept of the garden. As a versatile, permutable and moving site, the garden here is a living entity capable of birth, mutation, and rebirth in different contexts and conditions.

The Garden is a vast library whose pages are endlessly inscribed by words of men and women, sounds of worms, bugs, ghosts, gourds, instruments, conduits,... as they whisper. The garden is also an eternal witness that bears enduring testimony to our actions...

Doing a multimedia project (video, painting, sculpture) is like starting a garden or stepping into a dream. It is not important to understand nor to explain but to be able to see together that the beginning of a path does not just stop at some form, some entrance; it requires different entryways to go further into who-knows-where, to take on a risk...

It is said that on August 10, 1961, a helicopter flew along Route 14, following the Truong Son Tay Nguyen Trail through the Vietnam - Cambodia - Laos border... Carving against the sky, the aircraft was tailed with a beautiful strip of color... People, trees, grass, insects, hills and rivers below were bathed in a colorful rain. At that moment, none of those beings knew that it was the beginning, that it was a signal for a dream shared by many generations to come...

"Trail Dust" was the codename used in classified messages for herbicide operations during the Vietnam War. The US military sprayed toxic chemicals that defoliated the forests in order to incapacitate the camouflage and hiding tactics of the Southern Liberation Army and Vietnam People's Army. This operation also caused long-term destructive effects to life above ground, underground, and in water bodies...

Người ta nói; Xem một bộ phim cũng giống như ta đang quan sát một giấc mộng, đi theo những cái bóng, hay cầm nắm một hơi thở... Tất cả yếu tố trong video vừa hiện diện nhưng cũng vừa vắng mặt, vừa hữu hình cũng vừa vô hình. Nó không bao giờ đứng yên mà luôn luôn biến chuyển, thay hình đổi dạng, hợp tan tự do vượt qua mọi khuôn khổ, quy luật...

Dự án video kết hợp với điêu khắc này được dẫn dắt từ thuật ngữ về sự lạc hướng...

Ở đây lạc hướng, là tình trạng của sự mất tự chủ, hay một sự lãng quên. Nó gần với trạng thái của một sự điên, mất trí hay bị ám (bị mất linh hồn, hay thất lạc linh hồn), không còn nhận ra những gì đang xảy ra chung quanh, hoặc nhìn mọi thứ một cách đảo ngược...

đi dọc biên giới giữa Việt Nam – Campuchia – Lào. (Khu vực đường Trường Sơn – Tây Nguyên, hay còn gọi là ngã ba Đông Dương) Đây là ranh giới giữa những kết giao tự-nhiên văn-hoá giờ bị đoạn tuyệt bởi chủ nghĩa thực dân và thuyết dân tộc, là khu vực chịu nhiều tác động từ các cuộc chiến tranh và sự khai thác tận diệt tài nguyên ở nơi vốn là rừng rậm và có bề dày văn hoá với hơn 50 cộng đồng dân tộc khác nhau sinh sống.

Nhân vật người không chân dung, trong video phiêu bạt trong những cảnh quan mang dấu vết của lịch sử, không gian của những xung đột xã hội vô hình và hữu hình, một nơi của sự bóc lột, ngộ sát, giặc chóc... Nhân vật này trở thành một điểm trung chuyển, vượt qua những khái niệm của không gian thời gian, vượt những đường biên của những chủng loại, dùng tiếng kêu và âm thanh tạo tác từ một nhạc cụ tre truyền thống để gọi ra một miền hợp thông truyền dẫn và nối kết giữa những thực thể vô hình và hữu hình, giữa hiện thực và huyền thoại, giữa thức và mơ...

Song hành với nhân vật không chân dung là những đốm bóng lần theo cây cò, sâu bọ, đất, nước, con thú, người lính, bà mẹ... Chúng ta biết rằng cái bóng là một vật chở có thể phối hợp với sự chuyển hoá, mang tính kép, ki dị, sa man giáo, thay hình đổi dạng. Những đốm bóng tròn trong video "a breath of dreams" này cũng như những bóng ma, ám ảnh và ảo ảnh, là phương tiện của ký ức, là những linh hồn hay trở lại trong giấc chiêm bao để về gặp lại những cảnh-người thân.

Là một hệ thống những hình ảnh mang tính phóng chiếu những dấu tích của cuộc sống, của vùng đất, dấu vết của dòng sông, dấu vết lịch sử chiến tranh, dấu vết dịch chuyển, lưu vong, sự chia cắt, phân biệt, sự thoái thác, quên lãng... Người ta gọi nó – Tây Nguyên trong tâm tưởng, là vùng đất ở giữa, giữa làng và rừng, giữa tự nhiên và tha hoá, giữa sống và chết, giữa cơn thức và cơn mơ, giữa hiện thực và ảo ảnh, giữa xứ đã mất và xứ đang lụi tàn, giữa nơi không biết tên và nơi không biết tới... Người ta vẫn thường trượt từ cái này sang cái kia.

People say: watching a movie is like observing a dream, following shadows, or holding a breath in one's palm... All elements in a video are at once present and absent, visible and invisible. It never stands still and always mutates. It freely shapeshifts, converging and diverging past any frames and rules.

Combining video with sculpture, this project is guided by the term disorientation.

Here, disorientation is a state of no self-control, or forgetfulness. It is tangent to a state of madness, insanity or being possessed (losing or misplacing a soul), no longer recognizing what is happening around you, or seeing everything upside down...

Traveling along the border between Vietnam, Cambodia and Laos. (Truong Son Tay Nguyen trail, also known as the Indochina T-junction) This is the border between natural and cultural marriages which have been cast off by colonialism and nationalism. Originally a densely forested region with a rich cultural tapestry from more than 50 ethnic communities who call it their home, this area has been heavily impacted by wars and resource exploitation.

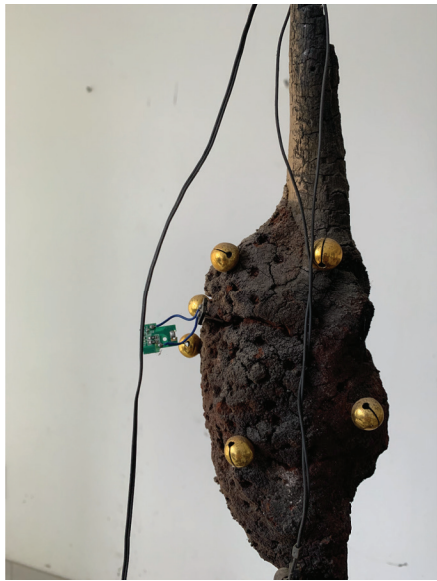
The anonymous human character in the video wanders through landscapes bearing traces of history, through the space of visible and invisible social conflicts, a site of exploitation, manslaughter, and murder... This character becomes a transit point, transcending concepts of space and time, crossing the border of classifications, using the cries and sounds from a traditional bamboo instrument to evoke a transmissive and attuned field of connections between the invisible and the visible, the real and the mythical, the awake and the dreaming...

Along with the anonymous character are light spots that trace plants, insects, soil, water, animals, soldiers, mothers... We understand that the light is a conductor for metamorphosis. It is dualistic, absurd, shamanic, and shape-shifting. The light spots in the video "a breath of dreams" are like ghosts, obsessive and illusionary. They are vehicles of memory, souls that often return in dreams to see their loved ones and loved landscapes.

A system of images projecting traces of life and land, traces of river, traces of war history, traces of displacement, exile, separation, discrimination, denial, amnesia... People call it - the Central Highlands in the mindscape - the in-between land: between village and forest, between nature and decay, between life and death, between the awake and the dreaming, between reality and illusion, between a lost land and a withering land, between a place whose name we don't know and a place we have not encountered... People often slip from one to the other.

Studio của nghệ sĩ như một khu vườn sống và không gian lưu trữ.

The artist's studio as a living garden and archive.

Trương Công Tùng (Việt Nam) truongcongtung.com

Trương Công Tùng (sn. 1986), lớn lên ở Đắc Lắc - cùng với nhiều cộng đồng người đồng bào sinh sống ở Tây Nguyên, Việt Nam. Anh tốt nghiệp Đại học Mỹ thuật TP.HCM năm 2010, chuyên ngành sơn mài. Với mối quan tâm nghiên cứu về chủ đề khoa học, vũ trụ, triết học và cảnh quan, Trương Công Tùng làm việc cùng nhiều chất liệu: video, sắp đặt, tranh, và đồ vật có sẵn để thể hiện suy ngẫm cá nhân về những chuyển dịch văn hoá và địa chính trị trong bối cảnh hiện đại hoá, được thể hiện trong sự biến đổi sinh thái, tín ngưỡng, hoặc huyền thoại của một vùng đất. Anh còn là thành viên của Art Labor (thành lập 2012), một nhóm hoạt động giữa nghệ thuật thị giác và khoa học xã hội/đời sống, cùng tạo ra những hiểu biết khác - không chính quy, thông qua các hoạt động văn hóa nghệ thuật ở những bối cảnh cộng đồng và địa phương khác nhau.

Trương Công Tùng đã triển lãm nhiều nơi tại Việt Nam và trên thế giới với tư cách cá nhân hay một thành viên của Art Labor Collective. Một vài triển lãm của anh bao gồm 'Trương Công Tùng', Institute of Contemporary Art, Los Angeles, USA (2023); 'O Quilombismo, Of

Resisting and Insisting. Of Flight as Flight. Of Other Democratic Egalitarian Political Philosophies', Haus der Kulturen der Welt, Berlin, Đức (2023); 'Signals...瞬息', Para Site, Hồng Kông (2023), 'Is it morning for you yet?', 58th Carnegie International, Pittsburgh, Mỹ (2022), 'Trạng thái đi vắng... Lời nói ở ngoài kia', Manzi Art Space, Hà Nội, Việt Nam (2021), 'Nhựa cây vẫn chảy', Sàn Art, Hồ Chí Minh, Việt Nam (2019); The Bangkok Art Biennale, Bangkok, Thái Lan (2018); 'Nơi Giữa Sự Phân Mảnh & Cái Toàn Thể', Galerie Quynh, Hồ Chí Minh, Việt Nam (2018); 'A Beast, a God, and a Line', Para Site, Hồng Kông (2018), the Museum of Modern Art, Warsaw, Ba Lan, (2018), the Dhaka Art Summit, Dhaka, Bangladesh (2018); 'Cosmopolis, Collective Intelligence', Centre Pompidou, Paris, Pháp, (2017); 'Soil and Stones, Souls and Songs', Para Site, Hồng Kông (2017) và Kadist, San Francisco, Mỹ (2016); 'Bên kia rừng rậm', Những chân trời có người bay 3, Nhà Sàn Collective, Hà Nội, Việt Nam (2016); 'Gestures and Archives of the Present, Genealogies of the Future', Taipei Biennial, Đài Bắc, Đài Loan (2016); và 'Ghosts - Spies - Grandmothers', SeMA Biennale Media City, Seoul, Hàn Quốc (2014).

ABOUT

Truong Cong Tung (Vietnam) truongcongtung.com

Born in 1986, Truong Cong Tung grew up in Dak Lak among various ethnic minorities in the Central Highlands of Vietnam. He graduated from the Ho Chi Minh Fine Arts University in 2010, majoring in lacquer painting. With research interests in science, cosmology, philosophy and the environment, Truong Cong Tung works with a range of media, including video, installation, painting and found objects, which reflect personal contemplations on the cultural and geopolitical shifts of modernization, as embodied in the morphing ecology, belief or mythology of a land. He is also a member of Art Labor (founded in 2012), a collective working between visual art and social/life sciences to produce alternative non-formal knowledge via artistic and cultural activities in various public contexts and locales.

Truong Cong Tung has exhibited extensively in Vietnam and abroad as a solo artist and as part of Art Labor Collective. Selected exhibitions include 'Trương Công Tùng', Institute of Contemporary Art, Los Angeles, USA (2023); 'O Quilombismo, Of Resisting and Insisting, Of Flight as Flight. Of

Other Democratic Egalitarian Political Philosophies', Haus der Kulturen der Welt, Berlin, Germany (2023); 'Signals...瞬息', Para Site, Hong Kong (2023), 'Is it morning for you yet?', 58th Carnegie International, Pittsburgh, USA (2022), 'A State of Absence...Words out there', Manzi Art Space, Hanoi, Vietnam (2021), 'The Sap Still Runs', Sàn Art, Ho Chi Minh City, Vietnam (2019); The Bangkok Art Biennale, Bangkok, Thailand (2018); 'Between Fragmentation and Wholeness', Galerie Quynh, Ho Chi Minh City, Vietnam (2018); 'A Beast, a God, and a Line', Para Site, Hong Kong (2018), the Museum of Modern Art, Warsaw, Poland, (2018), the Dhaka Art Summit, Dhaka, Bangladesh (2018); 'Cosmopolis, Collective Intelligence', Centre Pompidou, Paris, France, (2017); 'Soil and Stones, Souls and Songs', Para Site, Hong Kong (2017) and Kadist, San Francisco, US (2016); 'Across the Forest', Skylines with Flying People 3, Nhà Sàn Collective, Hanoi, Vietnam (2016); 'Gestures and Archives of the Present, Genealogies of the Future', Taipei Biennial, Taipei, Taiwan (2016); and 'Ghosts – Spies – Grandmothers', SeMA Biennale Media City, Seoul, South Korea (2014).

Quỹ Sản xuất Video Art Đông Nam Á của Han Nefkens Foundation:

Được thành lập năm 2023, Quỹ Sản xuất Video nghệ thuật Đông Nam Á trực thuộc Han Nefkens Foundation mong muốn trở thành nguồn hỗ trợ cho các sản phẩm nghệ thuật đương đại trong lĩnh vực video art, hướng đến các nghệ sĩ đang sinh sống và làm việc tại Đông Nam Á. Vòng sơ khảo của quỹ được thực hiện bởi những nhà phê bình nghệ thuật, giám tuyển và nghệ sĩ trên toàn thế giới như: Corey Pamela, Do Tuong Linh, Gleenson Erin, Abhijan Toto, Lim Jongeun, Nelson Roger, Nguyen Bill, Nguyen Trinh Thi, Park Jwoon, Perez Siddharta, Pich Sopheap và Pieracciani Loredana.

Vào tháng Hai năm 2023, Trương Công Tùng trở thành nghệ sĩ đầu tiên nhận được quỹ tài trợ thông qua cuộc bình chọn kín bởi Hội đồng - gồm các trung tâm nghệ thuật và được chủ trì bởi Han Nefkens Foundation. Tác phẩm của anh sẽ được trưng bày tại các tổ chức đối tác như Sàn Art, Việt Nam; Sa Sa Art Projects, Campuchia; the Jim Thompson Art Center, Thái Lan; Museion, Ý; Busan Museum of Art, Hàn Quốc và Prameya Art Foundation, Ấn Độ.

Han Nefkens Foundation:

Han Nefkens Foundation là một tổ chức phi lợi nhuận tư nhân, được thành lập tại Barcelona, năm 2009, với mong muốn dùng nghệ thuật kết nối con người, thông qua nhiều lĩnh vực.

<https://www.hnfoundation.com>

ABOUT

The Han Nefkens Foundation Southeast Asian Video Art Production Grant:

Newly established in 2023, the Han Nefkens Foundation – Southeast Asian Video Art Production Grant aims to be a tool for increasing contemporary artistic production in the video art field and is directed at artists living in Southeast Asia. The initial selection of artists was made by internationally recognised art critics, curators and artists: Corey Pamela, Do Tuong Linh, Gleenson Erin, Abhijan Toto, Lim Jongeun, Nelson Roger, Nguyen Bill, Nguyen Trinh Thi, Park Jowoon, Perez Siddharta, Pich Sopheap and Pieracciani Loredana.

In February 2023, Trương Công Tùng was unanimously selected by the Jury - composed of the hosting institutions and chaired by the Han Nefkens Foundation - as the first recipient of this grant. His work will be presented at the partnering institutions, including Sàn Art, Vietnam; Sa Sa Art Projects, Cambodia; the Jim Thompson Art Center, Thailand; Museion, Italy; Busan Museum of Art, South Korea and Prameya Art Foundation, India.

The Han Nefkens Foundation:

The Han Nefkens Foundation is a private non-profit organisation that was set up in Barcelona in 2009 with the aim of connecting people through art, across all its disciplines.

<https://www.hnfoundation.com>

Sàn Art

Sàn Art, thành lập năm 2007 tại thành phố Hồ Chí Minh (TPHCM) dưới hình thức một không gian nghệ thuật do nghệ sĩ khởi xướng, đã trở thành tổ chức nghệ thuật tiên phong tại Việt Nam và khu vực. Duy trì nỗ lực hỗ trợ nghệ sĩ địa phương và quốc tế, Sàn Art còn là nơi khởi xướng những diễn ngôn phản biện với các sáng kiến giáo dục thường xuyên.

Ngoài các trương trình triển lãm (hơn 110 triển lãm đã tổ chức từ năm 2007), các dự án của chúng tôi bao gồm chương trình lưu trú cho nghệ sĩ Sàn Art Laboratory (2012-2015) và Nhận thức Thực tại (2013-2016), một chuỗi sự kiện ấn bản cùng với các tác giả, nghệ sĩ, các nhà tư tưởng về văn hóa Nam Bán Cầu. Năm 2018, Sàn Art

phát triển dự án Truy Đuổi Lạ Thường— một seminar-workshop cho những giám tuyển trẻ tại Đông Nam Á—đồng thời khởi động lại phòng trưng bày với quan tâm về đối thoại liên thế hệ giữa nghệ thuật hiện đại và đương đại Việt Nam và khu vực. Cùng năm, Sàn Art, kết hợp với MoT+++ và Nguyễn Art Foundation, khai triển A. Farm (2018-2020), một chương trình lưu trú quốc tế.

Mở ra một chương mới trong lịch sử của chúng tôi, Sàn Art mở rộng hoạt động thành một trung tâm cộng đồng với mục tiêu hỗ trợ và bồi dưỡng các thực hành và quan điểm thử nghiệm, sáng tạo.

san-art.org

ABOUT

Sàn Art

Founded in 2007 in Ho Chi Minh City as an artist-led platform, Sàn Art has since grown into a leading independent arts organisation in Vietnam and the region. Maintaining a commitment to grassroots support for local and international artists and cultural work, Sàn Art is also a site for critical discourse with regular educational initiatives.

Aside from our exhibition programmes (more than 110 since 2007), Sàn Art's past projects include the artist-residency Sàn Art Laboratory (2012-2015) and Conscious Realities (2013-2016), a series of publications and events, inviting writers, artists, thinkers and cultural workers with a focus on the Global South.

In 2018, Sàn Art launched Uncommon Pursuits, a curatorial training school, and a new gallery with a focus on dialogues between modern and contemporary art in Vietnam and the region. That same year it also launched A. Farm (2018-2020), an international artist residency programme co-founded with MoT+++ and the Nguyen Art Foundation.

Opening a new chapter in the organisation's history, Sàn Art is expanding as a community hub to support and foster innovative and experimental practices and perspectives.

san-art.org

Sắp đặt tại không gian Sàn Art, 2023.

Installation view at Sãn Art, 2023.

XIN GỬI LỜI CẢM ƠN

Đến Han Nefkens Foundation, Hilde Teerlinck, Alessandra Biscaro, Felipe Rodriguez, Dmitri Makhomet và toàn bộ đội ngũ đã khởi xướng, mở lời và tin tưởng hỗ trợ chúng tôi thực hiện dự án.

Đến Thảo Nguyên Phan, Nguyễn Đình Tôn Nữ, Dương Mạnh Hùng, Nguyễn Hoàng Quyên, Linh San, Arlette Quỳnh Anh Trần, Trương Quế Chi và Đoàn Thanh Toàn đã góp chữ, lời thơ, kiểm đọc, dịch thuật, đóng góp ý kiến và công sức để viết nên cuốn sách này.

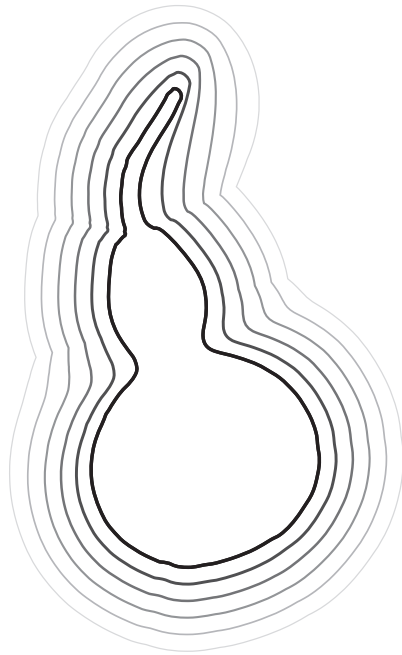
Đến tất cả những bạn hữu, đồng nghiệp, nơi chốn, và câu chuyện đã tạo thành dự án trong suốt thời gian qua.

WITH THANKS

To Han Nefkens, Hilde Teerlinck, Alessandra Biscaro, Felipe Rodriguez, Dmitri Makhomet and the entire Han Nefkens Foundation team for initiating, inviting and entrusting us with this project.

To Thao Nguyen Phan, Nguyen Dinh Ton Nu, Duong Manh Hung, Nguyen Hoang Quyen, Linh San, Arlette Quynh Anh Tran, Truong Que Chi and Doan Thanh Toan for their texts, poems, proofreading, translation, contributions and perspectives of all kinds which were necessary to put this booklet together.

To all our friends, colleagues, the landscapes and the stories who have shaped this project along the way.

SÀN ART

MILLENNIUM MASTERI BUILDING
UNITS B6.16 & B6.17,

Block B (Office),
132 Ben Van Don, Ward 6, District 4,
Ho Chi Minh City, Vietnam

hello@san-art.org
san-art.org
facebook.com/SanArtVN
@sanartvn

SÀN ART TEAM

Giám Tuyển / Curatorial Team
MARY LOU DAVID
VICKY DO

Điều Phối / Coordination Team
NGUYEN PHUONG ANH

Truyền Thông & Chương Trình /
Programme & Promotion

LE VI KHA
ANH THU
UYEN P. DANG
NHAT HUYNH-VU

Thiết Kế / Design
HOANG DO

SÀN ART

Han Nefkens
Foundation

